

ANTZERU

ANTZERKI
ZABALKYNDERAKO
ALDIZKARIA

Eusko Jaurlaritza
Servicio Arte Dramático

MENDI TA ITXASO
Agustin Zubikarai

ANTZERTI
Urria 1983. 62 alea

Agustin Zubikarai

MENDI TA ITXASO

*(MARKIÑA'ko 1983 - EUSKAL LORE JOKOETAN,
ANTZERKI SAILLEAN, LENENGO SARIA)*

AJRKIBIDEA

Nire alegintxo	7
Mendi eta itxaso15
Resumen de la obra en español68
Sipnosis of the play in english69
Comentario sobre el Festival de Sitges70
Comentario sobre el Festival de Valladolid75

NIRE ALEGINTXOA

Euskeraz idazten asi eta andik bereala ikusi neban antzertian euskeraren eskola egoki bat.

Gure gazte urtetan, 1933-36 inguruan, euskal zale-tasuna igarten zan.

Erririk geienetan sortu ziran antzezlari taldeak, batzokietan lez beste elkarte eta bazkUNETAN.

Orrez gainera txapelketa eta leiaketak iragarri ziran, bai taldeentzat eta bai idazleentzat, gaitasun orretarako menpetasuna aupatu eta gartu nairik.

Erri-zaletasunez asi nitzan..

Apal, erraz eta egoerari begira.

Oraindik ez egoan erri txikietan, ez eta koskondue-tan be, antzeztoki andirik. Uri-buruak kenduta, gure "plazak" estu, txiki, apal eta etxekoi ziran.

Gure antzezlariak ere ikasi gabeak. Berezko eskolan itxuratuak.

Gure antzerkiak, ordurarte, ez eukan ausardirik gure erdi giro ta egoera zurian zirikalari agertzeko be.

Errietan zar eta umeak batera ikusi ez eikeen antzerkirik ez gendun bururatzan ez iruditzen.

Ez ori bakarrik. Askotan, lanerako, agertzeko lez egiteko ere, lotuera eta eragozpenak genduzan lagun artean. Gazteen erakundetan luistarrak eta Mariaren

alabak genduzan erririk geienetan, eta dantza lotua eragozpenduten zan lez, neska-mutillak alkarrekin lan egitea ere debekatuta egoten zan.

Beraz idazle batentzat eta talde zuzendarientzat eragozpen ugari agertzen ziran jokabide orretatik.

Orrela, bildurtu egiten ez ba giñan be, atzeratu bai egiten giñan lanak idazten, eta egia esateko, ni ere luistarrren lendakari izatera eldu nitzan au, lotsa zaintzera beartuta negoan gure jokabide eta erakundeen araberan.

1936 urteko gerra baiño len, lau antzerki idatzi nitun.

"Aberriagaz bizi", umeentzat. "Euzkadi" egunkarian agertu zan, zatika, 1934 urtean.

"Illobearen indarra", nausientzat. Au be egunkari berean agertu zan 1935'n.

Antzerki bi oneik Ondarroa'n antzeztu ziran iru-lau alditan, bai eta Bizkai'ko beste erri batzuetan.

1936'n "Itxas lapurrak" idatzi eta "Euzkadi"n argitaratu zan, baiña ez gendun iñun antzeztu.

Urte orretan Bilbo'ko Euzko Gaztediak eratu eban sariketa baterako "Itxas-ertzeko itsu-mutilla" gertu eta bialdu neban. Sariketa orren erabagirik ez zan emon eta zabaldu, gerra sortu ta danok nastean galdu giñalako.

1945 urtean Biarritz'en egon zan sariketa bat.

Arako egin neban "Itxasora" jostirudi bat ta saria irabazi.

Gero, denpora pasa, egin nitun umeentzako batzuk. Ala "Umetako kezak", "Aingira kumak" eta abar.

Donosti'n, "Agora" izeneko sariketa batzuk asi ziranean, biztu egin nitzan.

Nire ustetan, gure egoera eta giroa ikusita, Donosti'n aldi baten egin ziran "Saski-Naski" edo ta Bilbo'ko "Txinpartak", "Oldargi" eta abarren jokabidea zan girorako joko egokia. Irudi, estampa antzerakoak, abesti eta apainduraz ornidu eta al zanik errazen ikasi eta agertzekoak.

Bide orretan 'Seaska inguruán" idatzi neban 1956 urtean eta bigarren saria lortu Donosti'n. "Egan" aldizkarian agertu zan.

Ainbat erritan antzeztu gendun lan ori, gaboneguerri giroko lan ori, Ondarroa'n asi eta Mutriku, Deba, Elgoibar, Markina eta Bilbo'n bertan, "Arriaga"n, Euskaltzaindiaren eskutik.

Talde itxurotsua sortu zan Ondarroa'n eta bereala eroan genduzan orrek lan geiago egitera. Giro bardin-tsuan "Jaunaren Bidetan" gertu neban, eta azpeitiarrak be lan berbera erabili eben, areik Jose Mari Altuna'ren abestiekin. Au be "Egan"en argitaratu zan.

Ainbat erritan antzeztu gendun lan ori, alde batetik ondarrutarrak Bilbo, Gasteiz (Olábide'ren omenaldian),

10 ANTZERTI

Durango, Lekeitio, Markina, Bergara, Zumarraga eta abarretan agertu gendun. Eta azpeitiarrak euren inguru eta Donosti'n.

1963'ko "Toribio Alzaga" sariketakako "Iru Alaba" idatzi neban ta sari ori irabazi. "Euskera" aldizkarian agertu zan lan au.

1964'n Txomin Agirre'ren eun garren urtea zala-ta, "Kresaletan" gertu neban, au be arrantzale bizitzan oiñarritutako irudiekin.

Gure Txomin Agirre'ri berea emotearren, bere "Kresala"ko "Kitolis"en zatia, Tramana eta Brix'en jarduna eta besteren bat atara nitun, baiña beste guztia eginda neukazan irudietatik oiñarritua zan. Gregorio Solabarrieta'ren musikeagaz apaindu genduzan irudiak eta ainbat errietan antzeztu, Ondarroa'n asi, Bilbo eta Donosti, Pasai, Zarautz, Tolosa, Bermeo, Galdakao, Zumaia eta abar, beste batzuen artean.

Zori bardiña euki eban urte bete geroago egin neban "Mariñelak" lanak, au Jose Mari Altuna'ren musikakin.

Lengo errien gain Oñate, Bergara, Ordizia, Eibar, Elgoibar, Ondarribi eta abarretan antzeztu gendun.

Erri askotatik euki genduzan deika. Baiña gure euskal giroa jokabide barrien giroagaz nastuten asi zan. Eta talde batzuk folklore geiegi gerabilla-ta, beste giro bat bear zala ta... ez gatzetako ta ez uretako geratu giñan.

Nire aldetik antzerkiak idazten jarraitu neban.

Orrela sariketa batzutan irabazle geratzen ikusi nitun batzuk. Euren artean.

1967 urtean "Toribio Alzaga" saria, "Gizon on eta andre erre" lanak.

1967 urtean, "Gipuzkoa" sarietako aipamena "Bizi Garratza" k.

1968 urtean, "Gipuzkoa" saria, "Lurrunpean" lanak. "Egan" en argitaratu zan.

1969 urtean, "Errekonduan" lanak, "Gipuzkoa saria".

1969 urtean,. "Mendu zarrak", Bilbo'ko Toribio Alzaga saria.

Esandako orreitatik gain, beste oneik idatzita daukadaz:

"Loiolako Semea", "Ni naz kapitan pilotu"; "H Opokoa H"; "Kirritirrika"; "Gernika Aritz aurrean"; "Zurrukutun"; "Zimur Zimelak"; "Saliña-Saliña" eta besteren bat.

"Kirikiño" zanaren omenaldirako bere "Atxuriko Millagrua" ipuiña antzeztuteko egokitu neban eta bardin Urruzuno'ren omenaldirako, bere ipuiñetatik, "Urruzuno'ren umorez".

Orain argitaratzen dan au, "Mendi eta Itxaso".

12 ANTZERTI

1983 urteko Markiña'ko Lore Jokoetan, Antzerti saillean lenengo saria irabazia da.

Baldiritzák aurren antzerkia eskatzen eben eta alaxe, prisaka egin neban lan au.

Nire ustetan lan bizia da, euskera errazekoa, eta irudi politetan antzeztu leikena, batez be azken zatia, zelako ametsa eta fantasia erabili, ala atara leikena.

Ori da antzerti zaletasunez idatzi izan dodana.

Egia esateko geiago idatziko neban... baiña ez nun antzeztu, eta ez zeñek antzeztu, azken urteotan beste erako zaletasunak ugariago erabili ditudaz.

Nire lana borondate eta gogo onez egiña da, geiengan be gure antzokirik geienei begira, erraz antzeztuteko eran.

Orra nire lana. Egiña lez agertzea dagokit. Besteena izan bear da kritika, ez nirea.

Augustin ZUBIKARAI

Zubikarai'ren "Bizi Garratza" Irakur Sail'ean agertu zanean, Xabier Lete'k, bere Sarreran, onelakoak idatzi zitun:

"Izan ere, Agustin Zubikarai aipaturikako gerla osteko giroan bere teatro lana osatu duen idazlea da. Eztut honekin garai hartara bakarrik lotu nahi. Gaur ere idazten du, eta nere ustez iñoiz baiño hobeto; bainan, hala ta guztiz, bere pentsakeraz, izakeraz, edadez eta idazkietako giro berezi horrek adierazten digunez, garai hartako egile klasikoa da, eta behar bada, teatro saillean langilleena ta onena."

"Zubikaraik ba du halako erreztasun berezi bat bere obren pertsonaiak eszenan ezartzeko, definitzeko eta mugitzeko. Era klasikoan planteatzen du bakoitzaren zer-esana eta zer-ikusia, bainan errez erabiltzen du gaia eta pulsu sendoarekin eramaten ditu aurrera, berak ezarri nahi dien papera ondo beteaz., Dialogoak, elkar-hizketak, guztiz trebeak eta pizkorrak dira; abildade haundiarekin mintza arazten ditu bere pertsonaiak, era herrikoietan gaiñera, herrikoikerietan erori gabe; naiz eta batzuetan, noizik behin, dialogoaren bizkortasuna eta bizitasun horrek berak hizkuntzaren aldetikako "barrokotasun" pittin bat enbazogarria sortzen badu ere."

W

MENDI TA IIXASO

(Umeentzako antzerkia)

IRUDI-EGILLEAK

IBON
MANU
PERU Mutillak
UNAI

ANDE
LORE Neskak
TODA
GARO

ZURI-(Txakurra)

(Mutil bat txakur estalki barruan)

(Azken aldean, **ITXASKI** eta **ARRAIN** azalez jantzita agertuko dira. **Bardin** da bata nai beste).

IBENGO EKINTZA

i

IBON, MANU, ANDE, LORE, TODA, GARO eta PERU.

(Oiala jasoeran, antzeztokia utsik agertzen da. Bereala asiko neska-mutillak bertaratzen, ariñeketan, alkarren leian, zein-geiagoka bultzadaka).

I b o n *(Sartuaz)* Ni lenen!

M a n u *(Sartuaz)* Saka, bultz egin daustazulako.

I b o n Nik?

M a n u Zeiñek ba? Ez ukatu.

I b o n Zegaitik ez, guzurra ba da?

M a n u Bardin egiten dozu beti. Ez dakizu garbi irabazten.

IBON Makalen koplak dira orreik.

MANU Nai dozu barrero asi?
Asi be besteak baiño lenago egin zara^

ANDE (*Sartuaz*) Ni bigarren.

MANU Nungo bigarren? Ni ez naiz iñor, ala?

ANDE Bai baiña...

MANU Bañak soluan, ez dakizu?

ANDE Baiña nesketan ni lenen.

IBON Emen be neskak neskakin eta mutillak mutillakin?

LORE (*Sartuaz*) Ni zenbatgarren? Laugarren, ez?

TODA (*Sartuaz*) Orretara ni bostgarren.

MANU Besterik ez dator?

GARO (*Sartuaz*) Ni zenbatgarren?

LORE Seigarren. Azken.

MANU Azken datorrena popa ustel.

GARO Ni ez. Oraindik falta dira.

IBON Betikuak. Kepa popandi eta...

GARO Zuk orixe esan eta gero aren amak gureari asarreak eta nik entzun bear.

LORE Unai jausi egin da.

IBON Memeluen antzera etorriko zan eta...

LORE Gure amak esaten dau azurretako gaixua daukala arek.

MANU Jo-pe! Eta ikastolan beti lenen.

18 ANTZERTI

- LORE** Orrek ez dauka zer ikusirik.
- IBON** Zeure laguna da-ta!
- LORE** Nirea?
- IBON** EZ dakigulakoan.
- LORE** Zer jakin?
- IBON** Zera... Como sí, como no, como Cristo nos enseña.
Ezetz?
- LORE** Eta zeure laguna be ez naz, ala?
- IBON** Nirea txikiago.
- GARO** EZ egiozu jaramonik orreri, beti bekaizkeriz beteta bizi da-ta.
- IBON** Ni? Nok diño ori? Ni bekaizti?
- GARO** EZ dakigulakoan. Irakasliak be ez eutsun esan, inbixaren ezpie zareala?
- IBON** Ori esan eutsuna neuk atrapauko dot.
- PERU** *(Izerditan agertzen da, nasai, irribarretsu)* Jo! Prakak apurtu.
- TODA** Nun?
- PERU** Zerian... Ez begiratu, e?
(Danak batrezka asten dira)
- ANDE** Nun apurtu, Peru?
- LORE** Nun? Nun?
- PERU** Danok jakin nai? Egon nasai. Ez dozue ezer ikusiko. Esparadrapuagaz josi dodaz.
- LORE** Erakutsi!

- PERU** Barriro tart egiteko?
- ANDE** Aitzakiak dira orreik. Zuk jan da lo totolo egiten dozu eta ezin etorri bestien albulan. Atzo be apurtuta zeunkazan.
- PERU** Zelan dakizu?
- ANDE** Ba... dakidalako.
- IBON** Orreri begira ibiltzen zara ala?
- ANDE** Daneri nik.
Ikusten oraintxe be?
- IBON** Zer?
- ANDE** Zugaz ezin leikela. Beti zabiltz begitansiñoekin.
- IBON** Ni? Ostera be ori esan?
- LORE** Igarten ez dautsugulakoan?
- IBON** *(Zemaika)* Emoten ba dautsut!
- LORE** Zer emon?
- IBON** Askotan ba zabiltz ez uste neska zarialako parkatuko dautsudanik.
- MANU** Tira! Ipuiñak kontatera ez gara etorri ba?
- PERU** Ni jartera nua beintzat.
- IBON** Azken etorri eta lenen jarri?
- GARO** Azken datorrena buztan ez da izaten ba?
- PERU** Or konpon. Nik zirkiñik ez dot egingo.

Jezarri nai dabena jezarri eta tente nai dabena iñuzente potente!
(Danak ermita ondoko aulki eta arri banaketan jezarten dira)

- Igarri ezetz?
- TODA** Gaitza ez esan, e?
- PERU** Zer dala ta zer dala... Zer dala ta zer dala...
Puntan punta bat, atzean zulo bat.
- ANDE** Zeure prakak!
- PERU** Baita zera be! Eta nik zeure gonak esaten ba dot? Jo!
- LORE** Lotsabako gauzarik ez esaten.
- IBON** Zer dira lotsabakoak?
- LORE** Ganora bakoak, ez?
- TODA** Olakoak ez dabe balio.
- PERU** Jo-pe! Nok esan dau, ba, ezer?
- TODA** Zelan esan dozu?
- IBON** Barrero entzun nai?
- PERU** Belarriak garbitu beintzat. Ba! Barrero esango dot: Puntan punta bat, atzean zulo bat. Bai, orixe: Puntan punta bat, atzean zulo bat.
- LORE** Mutillen gauza da ala neskena?
- PERU** Danena.
- ANDE** Mendian dago ala soluan?
- PERU** O mutil tontoren ipuiña dalakoan, mendian eta soluan egoteko?
- TODA** Zelakua da, jatekoa? Arraiña?
- IBON** (*Irriz*) Arraiña ba da akula.
- PERU** Akula? Lantzoia lako arraiña? Atzean zuloa nun eukiten dau arek?

LORE Gizona ala andrea da?

GARO Len be ez dau esan, ba, danena dala?

MANU Nun egoten da, etxean ala kalean?

PERU Edonun.

TODA Oraintxe be guzurretakoren bat izango da. Olakorik ba litz...!

PERU Zeiñek esan dau ori? Zeu lez, egitakua da.

Ezin igarri? Puntan punta, atzean zuloa. Esango dot?

LORE Ez, oraindik ez.

Uretan egoten da ala legorrean?

IBON Atsik botaten dau?

PERU Uzterra dala pentsaten dozu?

ANDE Uzterra, atsa bai eta gorputzik ez, ez da ba?

LORE Oraintxe be popako zuloa edo olakoxe zerbait izango da. Orrelakoa ba da, ikusiko dozu. Geiago ez dautsugu arpegira begiratuko.

Nik ba daukat?

PERU Bear ba da, bai.

LORE Eta zuk?

PERU Orain ez.

ANDE Eskolan egoten da?

PERU Uste dot baietz.

ANDE Uste ez, ziur esan.

PERU Neskenetan bai.

22 ANTZERTI

Ezin igarri? Esango dot?

LORE Eta beragaz zer egiten da, ikasi?

PERU Batzutan bai.

LORE Jan?

PERU EZ.

IBON LO?

PERU EZ. Edo bai. Gure amumak sarri loak artzen dau beragaz dabilela.

GARO Negar?

PERU Sartuta bai.

GARO Ba dakit. Jostorratza!

PERU Dra! Sasoia zan.

Ni neu popako miña be eginda nago jezarrita.

Nora joango gara?

LORE Goiko tontorrera. Nai?

PERU Ni gora ez.

Erreka ondora zegaitik ez?

IBON Ori! Antxe ibiliko gara ederto!

ANDE Ni gora nua.

GARO Ni be bai.

LORE An mazuztak dagoz.

TODA Neu be zeuekin nator.

IBON Ikusten? Asi zarie neskak neskakin.

ANDE Zegaitik ez gara ibili bear geuk nai ba dogu?
IBON Joan, joan, baiña urrenguan ez etorri laguntza nai dozuela-ta.
TODA Len be zeuk etorri zarie. Ez dakigulakoan nai dozuena! .
Igarri barik gagozalakuan!

(ANDE, GARO, LORE eta TODA joaten dira)

II

IBON, MANU eta PERU

MANU Bardin egiten dabe beti. Etorri ta igesi.
PERU Emon eta kendu, zapatia kendu.
IBON Mutillen kontuak esatera joango dira.
PERU Gure kontuak? Baita zera be. Neskenak!
IBON Bai. Ni txarra, zu ona eta olakoxeak. Ziur dakit nik.
MANU Begitansiñoiak!
IBON Amak esaten dautse mutillekin ez ibilteko.
MANU Gure amak ez.
PERU Amak ez dira aitekin ibilten ala? Jo!
MANU Nik ba dakit areik zetara joango ziran.
PERU Txis egitera.
MANU Ba! Ziurrago ipuiñak ikastera joango ziran. Ez dakizue
andereñuak esaten dautsela mutillak baiño gorago geratu bear
dabela eskoletan egingo dan leiaketan?
PERU Ori ikusteko dago.

IBON Ezer ikasi dozue zeuek?

MANU Nik bai, aititak esanda.

Markiña'n gertatu ei zan.

IBON Benetan ala olgetan?

MANU Gertatu zala ez dot esan ba?

PERU Gure amumak esaten dau Markiña'n egia dana, Xemein'en guzurra izaten dala.

MANU Orreik Txinpas'en esakerak ziran. Orretara Xemein'en ura dana Markiña'n ardaua?

PERU Ori ez leuke sinistuko Bollibar'en be!

MANU Nire ipuiña auxe da.

Txofer bat abiada bizian joian, praillien konbentu aurretik bera.

Aguazillak urten eutsan besuak gora jasota eta txistua jotzen, eta geratu eragin.

Beriala asi zan aguazilla kuadernua atara eta lapitza ezin billatuta. Txoperrak, kezka beteta:

—Ze gertaten da? Zer egin dot nik?

Aguazillak: Zer egin dozun? Ia Markiñako ume guztiak ilteko arriskuan ibili ta zer egin dozun, gañera?

—Goizeko kafesnia besterik ez dodala artu sinistu nai dozu?

—Erri barrutik orduko irurogei kilometroko martxan etorri zara.

—Irurogei kilometro orduko? Nundik dakizu ori, oraindik amar minutu ez dira sartu nazala ta?

Ori entzun eta aguazilla buruari azka geratu zan. Erlojuari

begiratu ta txoperrari esan eutsan: Kontxo, kontxo! Egia da. Parkatu, Jarraitu egizu zeure bidean.

Ori entzunagaz batera, txoperrak frenua kendu, bizigarriari (*azeleradorari*) saka eta ateko kirtena zaindariaren patrikara zuloan sartu zan lez, prakak apurtu, eta kantzontzillorik ez eukelako ariñeketan eskutatu bearrean laga ei eban zaindaria.

IBON Kontxo! Orrelako txoperrari zelan emon eutsen ba karneta?

PERU EZ dakizu akademian ikasi ebala?

IBON Jo!, baiña zein zan kasketago, aguazilla ala txoperra?

MANU Biak argiak areik, markiñarrak ziralako.

Polita da?

IBON Nik be ikasi dot, baiña txiki-txikia da nirea.

Gure amak esaten dau alperrik ez ikasteko, ipuiñak esateko gatza bear dalako.

PERU Patrikaran ekarri eta bear dana jaurti.

MANU Orrela izaten dalakoan?

PERU Ia, esan Ibon.

IBON Barrerik ez egin, e?

PERU Negar egitekua ez dozu ekarriko, ez?

MANU* Ixi!

IBON Mallabi'n gertatu ei zan.

Ango mutil bat, Peru Akerra, sartu ei zan erriko tabernara.

Eskuan eroian botilla bat, eta tabernariari esan eutsan:

Ipiñi egizu kuartillo bat arda.

—Zuria ala baltza? itandu eutsan tabeñariak.

Eta Peru Akerra'k erantzun:

—Bardin da, Txanbolin itsuarentzako da-ta!

- PERU** Ori ez da ipuiña, txistea baiño. Gure amak olakoari izkirimiria esaten dautsa.
- IBON** (*Asarre*) Oneri be aitzakiak? Zuekin ezin leike!
- MANU** (*Antzokitik kanporako alde batera begira*)
Ene! Begira, begira!
- IBON** Zer?
- MANU** "Zuria" txakurra kaka-giñan.
- PERU** Sekula ikusi ez? Lenengoz egiten dau ala?
- MANU** Baiña etorri, etorri... Ipiñi, ipiñi atzápar txikiak biak alkarri tengadaka, neuk lez.
- IBON** Zetarako?
- MANU** EZ dakizu orrela jarri ezkerro, ezin izaten dabela kakarik egin?
(Mutillak, irurak, atzapar txikiak alkartuta eta euretatik tengadaka gelditzen dira. Txakur bat zaunkaka entzuten da)
- MANU** Eutsi, eutsi! Ikusten?
(Mutillak eutsi eurenear)
- PERU** Igesi dua! Ez dau egin!
- IBON** Baiña au guzurra da.
- PERU** EZ dozu ikusi ez dauala egin?
- MANU** Gure aittittak esaten dau lenako zarrekandik ikasi ebala berak.
- IBON** Iño! Ori egia ba da,...

- PERU** Zein ausartuten da guzurra dala esaten? Ia, esah, nór da egia ez dala esaten dauana?
- MANU** Juan da.
- PERU** Urrengoan be.
- MANU** Eta zeuk Peru? Zeuk ez dozu ezer ikasi?
- PERU** Orain ezin lei esan.
- IBON** Zegaitik ez?
- PERU** Ba... guk prakak darabilguzalako.
- IBON** Zer erabiliko dogu ba? —/
- PERU** Ba... ipuiña esateko, gonak.
- IBON** Neska jantzita? Zeuk urten.
- PERU** Zegaitik ez?
- IBON** Dariak neskatxiki deitzeke?
- PERU** Ekarriko daustazu arrebaren gona?
- IBON** Nik? Amari esan!
- MANU,** Amari zegaitik?
- IBON** Gogua daukadalako.
- MANU** Zegaitik daukazu orrelako gogua?
- IBON** Neuk nai dodalako.
- MANU** Eta zegaitik nai dozu?
- IBON** Ze puñeta! Esango neban oraintxe be!
- MANU** Zer esango zendun?
- IBON** Joan zaite pikotara, ikuak jan eta kaka egitera.

28 ANTZERTI

- MANU Ikusten zelako arin berotzen zarean? /
- IBON Batzugin berotu ez? Betiko koplakin!
- MANU Eta, Peru, neska jantzi barik ezin lei esan?
- PERU Ori bai, baiña atzea falta.
- MANU Zelako atzea?
- PERU Ortxe dago ba kakua.
- Baiña esango dot.
- Niri esandako eran, e? Egia ba da, edo guzurra ba da, sartu kalabazan.
- Ara.
- Ez pentsatu guzurretan nabillenik. Egi egia da-ta.
- IBON EZ dozu esan, ba, egia ba da, guzurra ba da?
- PERU Niri esan eusten moduan, egia da, eta sinistu nai ez ba dozu, comaidiós esango dot.
- (Danak ixilik)*
- MANU Esango dozu ala ez?
- PERU EZ merezi be, baiña...
- Eleiza baten izan zan.
- IBON Nun?
- PERU Niri be ez eusten esan nun.
- Garizuma zan.
- IBON Noiz?
- MANU Ixilduko zara iñoiz?

Komediante bat autortzera joan zan.

Abadeak itandu eutsan.

Zein abadek?

Abadea ba zan Popeye ez zan izango!

Segi Peru, ez jaramonik egin.

Abadeak itandu eutsan:

Ze ogibide edo ofizio dozu?

—Titiriterua.

—Zer da ori?

—Ba... komeriantia.

—Eta ortik bizi zara?

—Bai, jauna.

—Komedia orreik nun egiten dozuz?

—Plazan.

—Zelan?

—Begiratu. Ara!

Eta Aitearen esateko be denpora barik, buruz bera eta ainkaz gora geratu zan gizona, autorlekuaren aurrean, eskuak lurrian eta anak goian.

Ori ikusi ebenean, an inguruan egozan andra guztiak iges egiten asi ziran.

Abadiak urten eban bizkor bere lekutik eta andrei deadarka asi zan:

Nora zoaze andrak?

Eta an egoan andra batek erantzun ei eutsan: Etxera arin,
orrelako penitentziak beteteko prakak jaztera!

Polita da?

Ikusten zelan ibili zan mutilla konfesonarixuaren aurrean?

*(Peru'k eskuak lurrean ipini, eta euren gain buruz bera jarri
ta ankaz gora ibiltzen da, al danik geien zutik egoten-
aleginduz)*

III

IBON, MANU, PERU eta ANDE, LORE, TODA, eta GARO

(Alkarregaz datoz neskek)

- ANDE** Zer da Peru? Zetan?
- LORE** Komediak egiten?
- IBON** Bai zera, konpesaten.
- GARO** Zelan ori?
- PERU** Penitentzia beteten.
- ANDE** Zoratuta zabize?
- PERU** **EZ** dakizu abade batek orrela ibilteko penitentzia emon
eutsala neska bateri?
- TODA** Betiko gangarra zara.
- PERU** Ni gangarra?
- ANDE** Bai eta zatarra.
- PERU** Ikusten? Betikoa. Nesken gauzei ezin ikuturik egin. *(Irriz)*
Jesus milla biderL

- ANDE** Jesus milla bider kantua?
- PERU** Koplakin ez etorri.
- ANDE** Kantatuko dogu nai ba dozue.
- NESKAK** (*Abestuten*) Andra Santa Luzia
pixkat artilleria,
Nok edan dau emen ura?
Aingerutxo batek.
Zenbat bidar?
Iru bidar.
Jesus milla bidar!
- PERU** Gauza bat.
- TODA** Bat bakarrik? Zer?
- PERU** Ipuña esan bearrean teatroa egingo ba genduke?
- IBON** Nun ikasita? Zu ez zagoz burutik ondo.
- PERU** Geuk ementxe.
- IBON** Zer baña?
- PERU** Ba... edozer.
- Eta Bilbo'ra be joango giñake:
- ANDE** Zeiñegaz? Gu? Atrapata zagoz?
- PERU** Eta beste erri askotara.
- LORE** Durango'ra be bai?
- PERU** Bai Bollibar'era be!
- LORE** Gure izeko-ta etorriko litzakez ikustera.
- PERU** Eta Geria'ra be joango giñake. Inbiria emongo geuntsake angoei.
- LORE** Eta zer egin?

32 ANTZERTI

- PERU** Urteten dauana.
- TODA** Txistua jo ta dantzan egin.
- IBON** Ori ez da teatrua.
- TODA** Zer da ba?
- IBON** Porrusalda.
- PERU** Egon, egon...
Zeiñek nai dau akolitu izan?
- LORE** Mutilla izan bearko litzake, ez?
- PERU** Jakiña. Ni abade izango naz, eta akolini zein?
- MANU** Neu.
- PERU** Orretara zu neure alboan eta Ibon nire atzetik datozen andrak zainduten.
- IBON** Ni Matxinplaka?
- PERU** Aguazilla ez, eleizako ibillaldietan atzetik joaten diran andren zaindari baiño.
- ANDE** Eta zer egin bear dogu beste danok?
- PERU** Errez erreza; zuek gure atzetik etorri eta nik esaten dodanari, ora pro nobis, erantzun. Baiña arretaz eta zintzo, e?
Ermita ondotik urtengo gara.
Jarri zuek atzean. Barrerik egin barik.
(Prozesiño antzerakua eratuten da)
- PERU** Santa Maria.
- DANAK** Ora pro nobis.
- PERU** Santa Iageda.

DANAK Ora pro nobis.

PERU Santa Barbara.

DANAK Ora pro nobis.

PERU Santu Diopil.

DANAK Ora pro nobis.

(Bat batean Peru geratuten da eta akolituari itanduten dautsa:)

PERU Zer izan da or igaró dana?

MANU Konejo lakoxea.

PERU Erbia zala esango neuke.

(Kantuz) Auxe da auxe!

DANAK Ora pro nobis.

PERU Erbia aurean.

DANAK Ora pro nobis.

PERU Aitak ba leki!

DANAK Ora pro nobis.

PERU Eskopeta etxean.

DANAK Ora pro nobis.

PERU An dua, an dua!

DANAK Ora pro nobis.

PERU Iges egin dau.

DANAK Ora pro nobis.

PERU Kaka-zarra!

34 ANIZJERII

- DANAK** Ora pro nobis.
- PERU** Geldi danok! Ez dago txarto.
- DANAK** Amen.
- PERU** (*Berbetan*) Amen? Zeri amen? Orain ez dago emen. Ez dozue ikusi erbi bat ibili dala?
- LORE** Txakurra bai ba dator or zaunkaka.
- IBON** Nungo txakurra?
- GARO** (*Negarti*) Ene ba da! Bildurtu egiten naz.
- TODA** Onaxe dator.
- IBON** Erbiaren atzetik ibiliko da.
- PERU** Geldi danok! Zeren bildur?
- ANDE** Onaxe dator etorri be.
- PERU** EZ igesi. Ez dakizue txarrago izaten dala?
- TODA** Ene ba da ta!

Lengoak eta ZURI (Txakurra)

(ZURI txakurra sartzen da. Zaunkadaka dabil. TODA'ren albora urreratzen da, eta belaur Ingurua usaindu eta txis egiteko eran ainkak jaso be bai. Txilioka asten da au. Baiña ZURI'k mutillei egiten dautse zaunkaka, geratu barik. Neskak eleiz orma egalean alkar-pillatutá geratzen dira, bildurti. Mutillei aurre egiten dautse, iges egiten laga barik, bide bat artzera beartu nairik lez.

Azkenean PERU'gaz ausartzen da. Arek ZURI'ren bultzadei ezin igesi, eta aldendu egiten du antzektokitik, ZURI'k jarraituten dautsala.)

V

IBON, MANU, ANDE, LORE, TODA eta GARO

- LORE** Txakur amorratua ez al da izango!
- MANU** Kakarik ezin eginda euki dogulako asarre etorriko zan.
- IBON** Ez dakizue? Len orra, aurre aldera etorri da eta guk atzamarrak lotuta geldituaz, ez dautsagu laga nai ebanik egiten, eta iges eragin.
- TODA** Peru'ri ez al dautsa ezer egingó!
- LORE** Geuk iges egingo dogu?
- MANU** Nora? Eta igarri eta atzetik zoratuta lez etortzen ba da?
- GARO** Nungua ete da?
- IBON** Txakur galdua ba da amorratua be izan lei.
- TODA** Ona ba dator eleizan sartuko gara.

36 ANTZERTI

- GARO** Ba al daukagu giltzik?
- MANU** Atzeko maratillagaz bakarrik sarratzen dabe.
- GARO** Eta noiz urten?
- TODA** Kandela biztuko dautsagu san Roke'ri.
- LORE** Eta pospoluak?
- TODA** -Ibon'ek eukiten dauz, aienak eta be erreteko.
- IBON** Min luze. Nok esan dautsu esateko?
- MANU** EZ dakigulakoan!
- LORE** Gañera, ogi apur bat gendu, ogian pospoluak sartu eta gugana etorri ezkerro, berari jaurtiko geuntsakez.
- TODA** Zetarako?
- LORE** Amorratua ba da ilteko.
- GARO** Ni emen nagola txakurrik ez il.
- LORE** Zer ba?
- GARO** Ba... ez dalako iñor il bear.
- LORE** Eta geu ilten ba gaitu?
- GARO** Txakurrak ez ei dabe iñor ilten.
- LORE** Zegaitik zagoz ba dardaraka?
- GARO** Ori beste gauza bat da.
- LORE** Zuk zer diñozu Toda?
- TODA** Ni otzakilten nago, dardaraka.
- LORE** Izerditan zagoz.
- TODA** Bai...

LORE Besteok be emen gágoz.
TODA Ta txakurrak Peru'ri zerbait egiten ba dauksa?

VI

LENGOAK, ZURI (Txakurra), PERU eta UNAI

(ZURI txakurra agertzen da, lenengo, zaunkadaka, baiña baketsu. Zelaira agertzen danean, zaunka egin eta egal baten etzaten da; alaxe jarraituko dau, burua makur, baiña adi. PERU'ren abotsa entzuten da.)

PERU Lagundu! Lagundu mesedez. Etorri laguntzen!
(Barrukoak txakurraren bildur dira ta ez dira ausartzen.)

PERU Etorri bildur barik!
(Lepoan UNAI ezin ekarrita agertzen da. Danak keixatuten dira. Belaun aurrea odol gorriz dakar UNAI'k.)

TODA Zer da Unai, min?

UNAI Asko.

LORE Ezin ibili?

UNAI EZ.

MANU Zegaitik ez dozu deitu? Pentsatu dogu etxera biurtuko ziñala.

UNAI Lenengotan egin dot.
Gero ondesa edo... ez dakit zer euki dodan.

GARO Otz daukazu?

UNAI Len geiago.

38 ANTZERTI

- MANU** Artu egizu neure jertza.
- UNAI** Zikinduko da.
- MANU** Eta zer? Ez dago ardularrik.
- UNAI** Ez.
- MANU** Gañetik ba da be euki egizu.
- GARO** Odola pixkat garbitze^ nai?
- UNAI** Min emongo dozue.
- GARO** Nun daukazu?
- UNAI** Belaunetik bera.
- TODA** Garbituta obeto ikusiko jatzu.
- UNAI** Guazen etxera.
- GARO** Neuk egingo dautsut bigun-bigun. Gure amari be neuk garbitzen dautsat zaiñétako odol batuen zikinkeria. Ez dozu pentsaten? Neuk egitea nai izaten dau.
- Sudurretako zapirik iflok ba daukazue?
- IBON** Zetarako?
- MANU** Neure alkondareari kenduko dautsagu barrenetik zati bat.
- GARO** Eta zeu?
- MANU** Anai zarrak txikiegi eginda gordeta daukáguz bestek niretzat.
- (MANU'k alkondará erantsi eta Garo'k lagunduta ondotik zati bat ebagiten daut\$a).*
- GARO** Nun ete dago ura emeln?
- TODA** Batek ba daki.

- GARO** Bestela lotu bakarrik eginda eroango dogu.
- UNAI** Eroan nagizue nagon moduan. Etxera nai dot.
- GARO** EZ. Zeu be obeto joango zara garbituta.
- TODA** Ara, emen ur bedeinkatu ontzian ba dago ur pixkat.
- UNAI** Egarría daukat.
- PERU** Zuk sukarra daukazu, Unai. Oztitu egin zara len?
- UNAI** Otzikarak euki dodaz.
- PERU** EZ bildurtu.
- UNAI** Ura! Ura!
- TODA** Emendik ezin, Unai. Ur geldia izango da-ta. Irakasleak ez dau beti esaten ur geldirik ez dala edan bear?
- (GARO'k iru-lau aldiz ur bedeinkatu ontziko uretan busti eta samurki garbituten dauksa zauria UNAI'ri. Zapia zikin eta odolez beteta, geiago ezin erabili-ala erakusten dau)*
- GARO** Beste olakoxe zatitxu bat ba genduke...
- MANU** Nireari ezin kendu beste bat?
- GARO** Zauria estalduteko da, batzeko.
- Olaxe eroango genduke.
- Gañera gure amari ipinten dauksaguzan lakoxe zauri bedarrak be ementxe ikusi dodaz.
- Egon...
- Ba dakizue zer egin daikedan?
- Zuek geldi egon, ontxe nator-eta.
- PERU** Nora zuaz? Bedarretara? Zuk esan zelakuak diran, eta geuk batuko doguz.

40 ANTZERTI

- GARO** Naiko dira bi. Toda'k ba daki. Or ailtrean daukazuez.
- PERU** Ta zeu nora zuaz?
- GARO** Etorten ba zarie enaz joango. Lagundu, mesedez, Lore.
(TODA ta LORE unetxo baterako aldentuten dira)
- PERU** Nai dozu, Unai, ni azpian jarri ta zure lepoa neure gorputzaren gainean atsedean artzen eukitea?
- UNAI** Geldi-geldi egon nai dot.
- PERU** Zelan jausi zara?
- UNAI** Txirrist egin dot bustita egoan ar-zabal baten.
- IBON** **JO!** Eta deitu be ez.
- UNAI** Egin dot.
- IBON** **EZ** dogu entzun.

Gañera, etorri ez zarealako, memeloa zareala be esan dogu, neskakin ez etortearren jarraitu ez dozula-ta.

(Kanpai otsa entzuten da urrutitik)
- UNAI** Nungo kanpaiak dira orreik?
- PERU** Zer ba?
- UNAI** Niretzat ez dira izango, ez?
- PERU** Zer ba, txarto zagoz?
- UNAI** Bai.

Nire amak, ezer gertaten danean, salbe kanpaia jo nai izaten dau. Jakin ete dau zerbait?
- LORE** *(Iñori ezer esan barik, kanpaia jotzen dua ermitara, eta eldu orduko, astiro kanpai dunbada batzuk jotea lortuten dau).*

- UNAI** Oneik urrerago dagoz.
- PERU** Zeure guraria izan da-ta!
- UNAI** Gure ama poztuko da jakiten ba dau. Arek esaten dau kanpaia entzutean aidean dabizan arimak lagundu egiten dabela. Beti esaten dun ori.
- GARO** *(Azpiko gona kenduta dator, eskuan dakarrela)*
Ia, auxe ipiniko dogu, bero-bero egon zaitezan?
- UNAI** Zer da?
- GARO** Jantzi bat.
- UNAI** Zeiñena?
- GARO** ZU ez arduratu.
- UNAI** Ori ez da mutillen jantzia.
Amak zigortuko nau. Neskakin ibilten zauritu nazala pentsatuko dau.
- GARO** Eta zer?
- UNAI** EZ, baiña...
- GARO** EZ Unai. Ez bildurrik. Guk esango dautsagu. Nasai egon.
Belaunean bedar batzuk ipiniko dautsuguz. Lotu eta ikusiko dozu zelako pozik joango zarean. Gure ama pozik geratzen da, orrela garbitu eta aldatzean:
- UNAI** Neu izan bear beti zoritxarrekoa! Urrengoan ez dozue naiko nigaz ibilterik.
- GARO** Ene ba! Ez esan olakorik. Danok lagunak ez gara ba?
(Gerta-bearrak amaitu ondoren)
Ia danon artean zelan eroaten dogun.

42 ANTZERTI

UNAI Miñik emon barik.
PERU Bik aurretik eta beste bik lepotik, ez?
IBON Osatuko zara ta ez bildurtu, lagun.
TODA Eta Salberik ez dogu abestuko, kanpaia jota?
UNAI Nire aldetik bai.

(Ermitara begira geratzen difa.

Salbea abestuten dabe, "Agur Itziarko"ren doiñuz)

Agur Jainkoaren Ama maite ederra,
agur Ama kutun, munduko izarra.

Gaixoak osatu, zauriak garbitu,
min-gaitzak arindu, itsuak argitu.

Agur mundutarren gidari eztitsu,
ez gurekin aztu, Ama errukitsu.

*(Bigunki jasoten dabe. Bereai-ene batzuk entzuten dira, baiña danak ixil-ixil
asten dira bidean.*

*tZURI txakurra jaikiten da eta alde guztietara zaunkadaka ari, oiala jausten
dan artean.)*

OIALA

I EKIALDA

i

(Ondartza baten egaleko aitz-arte, erritik kanpora, itxas-ertzean. Atzean, zulo andi bat, antxiñetatik "Ama Birgiña zuloa" deitzen dautsena.)

IBON, ANDE, LORE, GARÓ eta TODA

ANDE Unai ez da etorri.

LORE Etxean ez dautse lagaten gugaz ibilten.

GARO Baita zera be! Bildurra dauka arek.

IBON Zeren bildurra?

ANDE / Memelua da ta... emen, ondartzako arri koskorak ainkak minduteko bildurra.

TODA / Ez da origaitik. Neuk dakit ondo.

ANDE / Zegaitik da ba?

TODA / Zulo orretan Ama Birgiña ibilten dalako.

IBON Esango neuke...!

GARO Gure aitak esaten dau orrek ez dirala egiak. Amak ostera baietz.

TODA Gurian be amak esaten dau benetan dala. Bestela zegaitik deituten eutsen danak toki oneri Ama Birgiña'ren zuloa?

LORE Eta Manu be ez da etorri.

IBON Maixuak zigortu dau a.

LORE Zegaitik?

IBON Bera ta ni berbetan ibili garealako.

GARO Eta, zu libre? Danak esaten dabe, Ibon, zu maixuaren zera... bai, aixe zareala.

IBON Ni? Nok esaten dau ori? Mekatxis! Niri baiño koskor geiago iñori atara izan dautsa?

TODA Bai zera, zugaz olgetan ibilten ei da.

IBON Ori esaten dauanari, okotsa dindilizka lagako dautsat.

LORE Berba asko egin eta gero, amagana joan negarrez.

GARO Gaur be Manu zigortu ta zu ez?

IBON Biok zigortu gaitu.

LORE Zetara?

IBON Ba berreun bidar bakoitzaren izen abizenak idaztera.

TODA Zelan zagoz ba emen? \

IBON Amaitu dodalako.

LORE Eta arek ez? Zu baiño makalagoa da ala?

IBON Ez baiña... kakua. \

- LORE** Zelako kakua? Egin dozu tranparen bat.
- TODA** Zu Ihon Papardo ez zara ba ta a Manu Tramana?
- IBON** Maixuarentzat ez.
- TODA** Zer ba?
- IBON** Bakoitzaren apellidua (abizena) nai izaten dabelako.
- GARO** Orretara Manu'k gaur be ez dau amaituko. Ez dago orretarako eskubiderik.
- LORE** Ez daki bixkor idazten ala?
- GARO** **JO!** Aren abizena ez dakizu zer dan? Manu Garrogerrikaetxe-barriabarrena...
- TODA** Errepatxi! Ia kilometro bat.
- LORE** Eta zuk?
- IBON** Nik? Ibon Ea.
- LORE** Eta biok zigor bardiña?
- TODA** Berak be Garro bakarrik ipini bear leuke.
- IBON** Maixuak esaten dau orrek ez dauala balio, pekatu bardiñak zigor bardiña bear dauala, eta abizena ez dala berak asmatua, aitaren eta amaren kontua baiño.
- TODA** / Baiña etorriko da, ez?
- LORE** / Zein? Manu?
- IBON** Nigaitik ez ba dator be...
- TODA** / **I** Eta Peru?
- IBON** Batek ba daki.
- LORE** / Etorten ez ba da ba dakizu beste mutillak zer esango daben?

46 ANTZERTI

IBON Zer esan?
LORE Zera! Igarri!
IBON Zeñegaitik?
LORE Ori zeuk pentsatu.
IBON Zer esango dabe ba?
TODA Nai do'zu neuk esatea? Bai?
IBON Guzurren bat esango dabe.
TODA Edo ez.
IBON Zer esango dabe ba?
TODA Ba... Ibon neskatziki zareala.
IBON Ba dakit zegaitik diñozun ori.
TODA Egia da-ta!
IBON EZ dozelako ibili nai nigaz.
Joatea nai dozue, ez da ala?
LORE Guk ez baiña...
IBON Joango naz, baiña urrenguan ez etorri niganá ezer eskatuten.

(IBON, asarre, ba dua.)

II

ANDE, LORE, GARO eta TODA

ANDE Asarretu da.

LORE Itsumustuan joan da.

ANDE Kenduko jakoz unoreak.

GARO Ederra bota dautsazu!

TODA Ez al da egia?

ANDE Zuk, benetan be, bialdu nai zendun?

LORE Ez eta bai.

ANDE Bai ala ez naiago?

LORE Nik damua lakoxea daukat.

GARO Ñiri, bestiak ba lebiz, ardurarik ez.
I i

ANDE Zuk Peru dozu lagun eta...

GARO Baita zera be.

ANDE EZ dakigulakoan!

LORE Atzo be berak lagundu eutsun eskolako ariketak egiten.

GARO Ori kontaten dabilena be jausiko da. Txoliña!

ANDE Nik ez dot esan kontatearren.

GARO Zer ba?

ANDE Eta ni ez naz txoliña, ba dakizu?

GARO Zegaitik zabaldu dozu ba?

ANDE Ba... urten dabelako.

LORE Zer dauka ze ikusi orrek?

GARO EZ, baiña... ba dakizu. Esan bearra.

TODA , Gure aitak esaten dau Peru'ren ama eta zuena lagun andiak dirala.

48 ANTZERTI

- GARO** Baita zeueneko aita eta ama be! Iño! Moñetiak ez dautsu urten? Eta ori da dan dana?
- ANDE** *(Ondartzan zerbait billatzen dabela)*
Ene! Begira! Ama Birgiñaren sandalia txikia.
- GARO** Zer?
- TODA** Zeure pongolak!
- ANDE** Auxe ez da izaten ba?
- TODA** Ori txirla oskola izaten da.
- ANDE** Nok esan dsu ori?
- TODA** Sor Marta'k esan euskun bein.
- ANDE** Asko daki arek itxasoko gauzarik, baserritarra ba da. Baserritarra tirri-tarra, jo popan da erre kara, dala, ez zenkien?
- TODA** Eta ikasi ba dau?
- GARO** Gure aitak esaten dau baserritarrak sekula ez dabela ikasten itxasoko gauzarik.
- LORE** Gure amak esaten dau ez pentsateko gu bitsetan biziarren, areik autsetan bizi diranik.
- ANDE** *(Bere pitxia erakutsiz)* Ikusten? Polita ez da ba?
- TODA** Ama Birgiñaren sandalia ori? Ume mantokua izan zan ala?
- ANDE** Eta ez zan izan ala?
- GARO** Baita nik ara emen, Jainkoaren begia billatu.
- TODA** Jaungoikoa potxolua da orretara!
- GARO** Ori esatea pekatu da.
- TODA** Zegaitik?

- GARO** Burla egitea dalako.
- TODA** Begia galdu ba eban?
- ANDE** Gure aitak be orrelaxe dala esaten dau. Pitxi orreri Jaungoikoaren begia deitzen dautsela. Gordeta daukaz ainbat orrelako.
- TODA** Zetarako?
- ANDE** EZ dakit. Guraria izango da.
- TODA** Espirituak begirik eukiten dabe?
- GARO** Zegaitik diñozu ori?
- TODA** Nik esan, itandu.
- GARO** Eta Kristo espiritua izan zan?

III

ANDE, LORE, GARO, TODA, PERU, MANU eta UNAI

(Iru mutillak batera agertzen dira, aitz gaiñe baten, alaitsu.)

- PERU** *(Deika)* E! Nun zabize?
- LORE** Ba zatoze?
- PERU** Zegaitik iges egin dozue?
- GARO** Guk? Zuek ez zarielako etorri.
- MANU** Eta Ibon?
- TODA** Ez dozue bidean billatu?
- UNAI** EZ a eta ez beste iñor.

50 ANTZERTI

LORE Oraintxe joan da ba.
Ez dakizue? Asarretu egin da.

UNAI Lenengoz,a!

LORE Ez barrerik egin. Benetan.

UNAI Zegaitik?

LORE Toda'k dauka errua.

TODA Nik? Orain be nik?

LORE Neskatziki deituko dautsela esan bearra be!

TODA Ez al da egia?

PERU Orretara guri be bai?

TODA EZ da bardin, danok ibili edo bat bakarra beste guztiekin ibili.

MANU Nora joan éte da?

GARO Nunbaiten eskutauta egoteko be gertu a!

LORE Gu igarian ikusi ta bildurtuko gaitulakoan irrika asteko?

GARO Ia, etorri Peru. Au Jainkoaren begia ez da ba?

TODA Ori Unai'k be jakingo dau.

MANU Eta Peru'k esatea naiago ba dau?

GARO Orrek ez dau balio. Adarra joten asi zarie.

UNAI Zelako zarata dabil or barruan?

TODA Itxasoko zarata.

UNAI Ez, baiña or barruan.

TODA Olatuak ataraten daben zarata.

- UNAI Olatuak beste aldian dabiltz.
- TODA Euren burrunbada izango da.
- GARO Aizea be olgetanjbilten ei da or barruan.
- UNAI Zeiñegaz olgetan?
- MANU EZ egizu bildurrik, Unai.
- PERU EZ zaitez estutu.
- MANU Kalatxoriak be ortçe lo figiten ei dabe. Alakoren bat ibiliko da.
- PERU EZ ikaratu. Ikusten? (*Zúlo ondora urreratu eta arrika egiten dau barrura*)
- Entzuten? Arria sartu da ta zaratetik be ez. Galdu.
- TODA Esaten dabe zulo andia dagola barrura. Sekula iñor-ez dala ausartu barru-barrura joaten.
- UNAI Zegaitik ez?
- PERU Esaten dabe sartu ta sartu eta gero, itxasoa billatzen dak.
- UNAI Zelako itxasoa?
- PERU Guk zer dakigu ba? Bear ba da itxasoaren ondua izango da.
- GARO Berbetan ez dabil iñor?
- PERU Bai zera! Gure berben oiartzuna (*ekoa*) izango da. Ez dakizue mendian be zelan gertaten dan?
- (*Deia*) E! Eee!
- Ez dozue igarten? Gure zarata da.
- PERU (*Zulo aldera dei luzean*)
- Unai! Unai!

52 ANTZERTI

MANU Entzuten?
Ai... ai...! ixil baiña luze entzun da.

UNAI Benetan?

LORE Urrun entzun da, bai, sakonean.

UNAI Orain ez da iñor igarten.

PERU EZ da egun guztian erantzuten egongo.
Barrero deituko dot.

UNAI Nire izenik ez.

PERU Zegaitik ez?

UNAI EZ dodalako nai.

PERU EZ zaitez ain koldarti.

UNAI Nai ez ba dot, zer?

PERU *(Deika)* Garo! Garo!!
Konturatzen? 0,000! erantzuten dabe.

UNAI Norbait bizi da.

PERU Ezetz ba! Koba askotan be ura ez da egoten?

ANDE Itxas laiñoa lakoa dator barrutik.

UNAI Alaxe dator. Lurruna lakoa.

PERU Gure aitak esaten dau barruko uren izerdia dala.

ANDE Ene! Begira or aurrean, zelako pitxia.
Au lengoa baiño politagoa da.
(Artu ta erakusten dabil)

- TODA** Ori? Ori txirla zarren oskola da.
- ANDE** Sekula ikusi dozu ain txirla andirik?
- TODA** Urtetan asiko zan.
- LORE** Lapa zarra da. Eguzkirik ikusi bako lapa zarra.
Ikusten Unai?
- UNAI** Laga egiozu. Ez egin miñik.
- ANDE** Oskol zatarra da ta zelan artuko dau eta nun miña?
(*Aitz baten aurka jaurtiten dau*)

IV

LENGOAK eta ABOTSA

- ABOTS** (*Barrutik*) Ume potozorri! Nok agindu dautsu itxaskiak orrela jaurtiteko? Ez dakizu lapak be bizia eukiten dabenik.
- ANDE** Oskola da.
- ABOTS** Eta ez dakizu oskol zarretan lapa barrien karea egoten danik?
- ANDE** Sorgiña zara.
- ABOTS** (*Barrezka*) Sorgiftik ez da bizi itxasoetan.
- ANDE** (*Iges egiten asten da*)
- ABOTS** Geldi! Ez alperrik iges egin. Ezin ziñei iñora joan.
- ANDE** (*Garraxika*) Bai, ba nua! Ba nua!
- ABOTS** Nora? Zoro! Ama Birgiñaren kobako zaindaria zure bizjiaren aria eskuetan artu dogu.

54 ANTZERTI

Lapa biurtuko zara, geuk nai dogun arte.

ANDE Ni lapa ez. Umea naz, neska.

UNAI Iges, iges danok arin.

ABOTS Koitaduok!

Ez alperrik alegindu. Ezin dozue.

Iñor ausartu al da oraiñarte itxasoa eta bere inguruen aurka?

Ez dozue ikusten? Nai ta be ezin dozue zirkiñik egin. Ezin. Ez daukazue ihdarrik.

UNAI Umeak gara! Gure etxeetan ez dakie nun gabiltzan.

ABOTS Itxasoak bizia ba dauka, baiña biotzik ez. Ez zenkien?

UNAI EZ zaitte arrotu gugaz!

ABOTS Zuek gure naia betetera lotuta zagoze. Ikusten ez dozuen katea daukazue inguruan.

Sartu, sartu danok koba barruan.

Zeiñen zain zagoze?

(Neska mutillak sartu nai ez-ka agertzen dira, alkarri begira)

GARO Dardaraka zagoz, Peru.

PERU ZU karea baiño zuriago.

UNAI Zeugaitik etorri naz, Lore.

LORE Ia gaixotu be egin naz.

ABOTS Onean sartu nai ez? Olatu andi bat sortu eragin eta danok tatarrez eroatea naiago?

(Deika) Lapa! Lapa zarra! Entzuten lapa? (Aurrean dagon aitz andi bateri deika dabil)

Aitz biurtu ziñan, baiña oraindik lapa zara! Artu arnasa, zabaldu zure egala ta iruntsi, eta zeure barruan gorde, guk agindu arte, zugaitik txarto esan dabe neska koskorra!

ANDE *(Makurtu eta ezezkoak egiten)*

Ez! Ez! Parkatu! Ni ez!

ABOTS Okertu, makurtu, nai belauniko negarrez jarri, bardin da. Lapá biurtuko zara, guk nai arte, eta itxasoen kresalaz biziko zara, beste barik, koba onetako misterio lez.

(Kobako ezker aldean dagon aitz irudiko lapa zar andia, zabaldu egiten da, aizea eta bitsa jaurtiten lez, eta Ande iruntsi, onek garraxika ekiten dautsan artean.)

ABOTS Ikusten?

Zeiñeri atsegin lanpernak, zeiñeri mutxilloiak, zeiñeri mongoliñoak, zeiñeri txirlak? Danentzako dagoz etxeak.

Zegaitik ez zarie beste barik sartzen?

UNAI Ni lenago ilgo naz, sartu baiño.

(Beste guztiak jezarri egiten dira, sartu nai ez da, alkarri lotu edo besarkatuten, ikaraz.)

ABOTS Jezarri nai belauniko makurtu, bardin da. Nire agindua emona dago ta beste barri bat arte iñor ez da geratuko nik agintzen dodanik bete barik.

Manu!

MANU Ni?

ABOTS ZU ez zara ba Manu?

MANU Zelan dakizu? Nundik?

ABOTS Jakin bearrik ez daukat nor zein dan ezagutzeko.

Zu lanperna biurtuko zara ta zure atsegiñez beteko dozu kobakoen bizia.

56 ANTZERTI

- MANU** Ni lanperna? Eta nire ama! Eta nire amuma zarra!
- ABOTS** Lanpernak ez al dauke bizirik?
- MANU** Ni lanperna ez, ittoko naz-eta!
- ABOTS** *(Aurreko lanperna irudidun aitzari deika)*
Aittitta lanperna! Itxasoetan bizi dan lanpernarik andiena!
Luzatu, luzatu zure azal tutua, ta iruntsi, itxasoaren indarretan sinistu nai ez daben mutiltxo au, gizaldien gizaldietan berak eta bere ondorengoak lanpernak lez itxasoaren aurrean makurtuten ikasi dagien!
(Aitzetik bera lanperna azala jausten da, eta burutik bera MANU estalduta laga)
(Gero ta ikaratiago dagoz beste guztiak. Belauniko jarten dira eta otoitzetan asi)
- LORE** Itxasoen eskutuko ala. Sinistuten dogu zure indarretan.
- BESTEAK** Sinistuten dogu. Parkatu.
- TODA** Itxasoen eskutuko ala. Sinistuten dogu zure izakietan.
- BESTEAK** Sinistuten dogu. Parkatu.
- ABOTS** Bildurraren naigabea da ori.
- PERU** Itxasoen eskutuko ala. Zure indarren aurrean bildurtuten gara. Zure esanetara gertu gagoz.
- BESTEAK** Gertu gagoz. Parkatu.
- ABOTS** Oraindik maitasunik ez dozue agertu, bildurra baiño.
- PERU** Dardaraka eta bildurretan zer maitatu leike?
- ABOTS** Nire eroapena asarretu eta irakiten jarri baiño len, sartu zaiteze. Ezagutu itxasoaren eskutuak. Ezagutu, zuek eta zuen ondorengoak itxasoari lotsa euki dagien.

(Danak sartzen asten dira)

(Unai'ri) Geldi zu, Unai.

- UNAI** Zegaitik?
- ABOTS** Geldi esan dot.
- UNAI** Lagunekin joan nai dot.
- ABOTS** Agindurik ez ukatu.
- UNAI** Nire lagunen zoria nai dot.
- ABOTS** Aitz biurtutea nai dozu?
- UNAI** **EZ.** Baiña nire adiskideak dira danak. Eurekin nabil. Zetarako aldendu?
- ABOTS** Edo olatu amorratu naiago?
- UNAI** Jausi bear naz. Ezin naz zutik egon. Lagunak doazan tokira nai dot. Eurekin nai dot.
- ABOTS** Bildurtegi zarealako, sekula ez dozu jakingo zuk itxas-inda-
rren eskuturik eta birtuterik.
- Geldi zaitez emen, atean, edo emendik kanpora egizu nai dozuna, bárruan ez.

V

UNAI BAKARRIK

(Unetxo baten negarrari ezin eutsita egoten da.)

- UNAI** Ene ba da! Zer esango dabe etxean?
Eta lagunak eta euren etxetan?

Ez dakie etorri gareanik be ta!

(Bat-batez) Ba noa!

Jo! Bideak urak artuta.

Beste alderdia be bai...

Itxasoa gora dator. Len baiño gorago dago oráin. Noraiño elduten ete da?

Eta igarian be ez dakit.

(Deika) Laguntza! Laguntza! Laguntzaaa!!

Ittotasuna daukat. Ezin naz egon be. Ene!

("Lapa-aitza"ren oskola joten asten da. Eskuekaz lenengo. Gero arri bategaz.)

Or zagoz Ande?

Entzun! Urten ortik Ande. Ortxe ez zagoz ba?

("Lapa" egal batetik, zabaltzen asi dala igarri ondoren, ur purrustada batek urten eta barrero itxi egiten da.)

Bizi zara, Ande?

Zegaitik ez dozu iges egiten, eta nigana etorri?

Lagundu egidazu.

Jo! Zabaltzen asi ta barrero eskutatu. Eta aiztorik be ez daukat, egaletik sartu ta zabaldu eragiteko.

("Lanperna" aitzera urreratuz)

Eta zu Manu?

Ez dago barruan inor? Eta or ba zagoz, zegaitik urten ez? Ezin? Pla-pla pla jotea nai?

ANTZERTI

(Ur purrustada bat jaurtiten dau goitik.)

Ene ba! Zer da au? Bizi zareala? Manu zara ala irunsi zaitun lanperna?

Iño! Izerditan nago. Bustita be bai.

(Lanpernaren azala jo ta jo)

Manu! Manu! Entzuten?

Amesetan nabillela uste dozu? Zegaitik ez dozu bizi zareala erakusten?

(Koba zulora urreratzen da.)

Zegaitik besteak barrura ta ni kanpora?

Estutasunak itto bear nau. Arnasarik be ezin dot artu. Ene!

(Koba barrura deika)

Peru! Peru!!

Ibon! Ibon!!

Ezelako zaratarik be ez.

Garro! Garro!!!

Lore! Loreee!!!

Ezer be ez da entzuten.

Iñok be ez dau erantzuten.

Ezin leikez ba urrun egon.

Toba!

(Negarrez jezarten da)

Besterik ezean, makilla luze bat ba neuke, aitz gaiñean alkondara ipinteko, baten batek ikusteko be!

Jo! Baiña zer egin dot nik? Zer egin dot nik?

(Barrero arri bategaz "Lapa" eta "Lanperna" jotzen ekiten dautso, gero ta negar zotin geiagoz.)

VI

UNAI eta IBON

- IBON** *(Barrutik)* Manu! Manu!
- UNAI** Nor zara?
- IBON** Ezagutzen ez?
- UNAI** Gu salbatzera zatoz?
- IBON** EZ bildurtu. Laster asiko da ura beratzen.
(Aitz-gain baten agertzen da.) Ene! Manu ziñala pentsatu dot. Unai zara, ez?
- UNAI** Baiña nun zagoz?
- IBON** Emen, goian.
- UNAI** Jo! AU izan da bildurra, Kristina Kolon.
Ura be gora dator. Noiz arte?
- IBON** EZ. Ba dua berantz.
- UNAI** Jatxi zaite.
- IBON** Ezin nei oraindik.
- UNAI** Laprast egiteko bildurra?
- IBON** Koskarik ez dot ikusten.

- UNAI** Neuk eutsiko dautsut.
- IBON** Bustia dago ta txirrist egin lei.
- UNAI** Kristo! Geiago ez.
- IBON** Zer?
- UNAI** EZ nazuela geiago atrapako.
- IBON** Neu be ez.
- UNAI** Nok esan dautsu emen gengoza?
- IBON** ZU baiño lenago etorrira egon naz.
- UNAI** Eta nun zebizen?
- IBON** Ni, Unai, ez asarretu, e?, neskak ez nabe ikusi nai.
- UNAI** Koplak.
- IBON** Egia. Nik ba dakit Lore zeugaz ibilten dala, ba dakizu ezta?, baiña besteak be naiago dabe ni barik ibili.
- UNAI** Olgetan egiten dabe.
- IBON** Ni, ba dakizu?, neskaxiki deituko daustela ta euren artetik bialdu egin nabe.
- UNAI** Eta nora joan zara?
- IBON** Egi-egia esango dautsut, e? Beste lagunak zerbait igaro jatala ez igartearren, ementxe aitzetan ibili naz eskutauta.
- UNAI** Ointxe be neskak zaintzen zu.
- IBON** Ez. Begira. Garo be Peru'ren atzetik dabil. Ba dakizu?
- UNAI** Danok lagunak ez gara ba?
- IBON** Bai, baiña, ba dakizu, batzuk beste zerbait.
- UNAI** Onezkero gurean keixu ibiliko dira nun ete nabillen.

62 ANTZERTI

- IBON** Gurean ez dautse ainbeste ardurarik.
Zelan joan dira danak barrura eta zu geratu?
- UNAI** Ia, ez dakit zer esan be.
- IBON** Bildurtuta?
- UNAI** Abotsa entzuten zan.
- IBON** Nun?
- UNAI** Barruan.
- IBON** Baita zera be.
- UNAI** Besteak, nai ez da be, sartu egin dira. Txupoia lako aizea etorri da, eta tengadaka lez eroan.
- IBON** Olatuak beratzen diranean, ez dakizu?, or barruan dagon zuloa arnas artzen asten ei da, eta ango utsuneak txistua lako aize luzea ataraten dau.
- UNAI** Zelan dakizu?
- IBON** Gure aitagaz egonda nagolako.
- UNAI** Orretara ba dakizu or barruan neskarraiñak (*sirenak*) bizi dirala be.
- IBON** Jakingo ez dot ba?
- UNAI** Inoiz ikusi dozuz?
- IBON** GU etorri giñan baten neska batzuk ebiltzan jantziak erasten.
- UNAI** Neska arrainak?
- IBON** Txilioka asi ziran eta kanpora bialdú ginduezan.
- UNAI** Zelakuak ziran?
- IBON** Geu lakoxeak. Gero gona utsik igari egitera etorri ziran.

- UNAI Kutxillorik ba daukazu?
- IBON Zetarako?
- UNAI Aitz andi onen atzean lapa biurtuta geratu da Ande laguna.
- IBON Nok esan dau ori?
- UNAI Geuk ikusi.
- IBON Dardaraka, begiak be saltoka darabizuz, Unai.
- Ba dakizu? Lapa-aitz deituten dautse orreri, lapaz beteta egoten dalako, baiña txikiak. Ez dakizu zure kontu ori ona ez urreratzearren umeei esaten dautsen guzurrezko ipuña dala?
- (Kutxillogaz lapak ataraten)* Begira. Bat, kanpora. Bestea, kanpora.
- UNAI Ura be jaurti dau zulotik len.
- IBON Askok botaten dabe. Zuen aita dendari dana, gurea lakoxe arrantzalea ba litz, jakingo zenduke.
- UNAI Eta lanperna?
- IBON Nun?
- UNAI Emen aurrean. Ikusten? Pla-pla-pla jota zelako biguna dagon?
- IBON Ene ba! Lanpernak, an, aitzak amaitzen diran tokian, azpiko zuloetan egoten dira ta ez emen goietan.
- UNAI Eta azal au?
- IBON Nungo azala?
- UNAI Ikusten zelan zatitzen dan?
- IBON Ori aitzeko orbela dala, ez dakizu?
- UNAI Eta Manu? Lanperna biurtu zan Manu?

64 ANTZERTI

- IBON** Nok ikusi dau ori?
- UNAI** Geuk, benetan.
- IBON** EZ neuke sinistuko... maixuak esan da be.
*(Aize soiñu luzea, txistuka, dator barrutik.
Ikaratu egiten da Unai eta igeska asi.)*
- IBON** Nora zuaz?
- UNAI** Edonora. Guazen emendik.
- IBON** Ondo zagoz? Aitzetan ibilten ez dakizu zuk.
- UNAI** Eta txistu ori?
- IBON** Aizearena.
- UNAI** Neska arraiñen aizea?
- IBON** Barruko aizea. Jo-ba! Onera etorriko ba ziña ni lez sarri...
Gaiñera, ointxe lez, marea beratzen asten danean entzuten da sarri. Esaten dabe barruan dogozan zuloetatik agertzen dala.
- UNAI** Nik gero ta bildur geiago daukat.
Begira, ikusi zelan datoza!
- IBON** Zer etorri?
- UNAI** Arraiñak edo ez dakit zer.
- IBON** EZ zaitez kaka larritan asi.
- UNAI** EZ dozuz ikusten, ala?
- IBON** EZ dozu esan, ba, gure lagunak barruan dagozala?
- UNAI** Orreik ez dira, edo sorgindu egin dituez.
- IBON** Zuek ez dozue balio gugaz ibilteko.

- UNAI** Balio ez?
- IBON** Aitzetan ibilteko ez beintzat. Zuk fantasmen liburu geiegi irakurten dozuz.
- UNAI** Kaka gurea daukat.
- IBON** Eutsi, bestiak lez.
- UNAI** Ezin.
- IBON** Oraindik ezin lei iñora joan. Nesken aurrean ez zara kukulumutxu jarriko, ezta?

VII

DANAK

(Txistuka eta uu-uuka datoz, koba barrutik, len sartu ziranak. ARRAIN eta ITXASKI jantziekin datoz. LAPA eta LANPERNA aurretik. Gero beste arrain jantzidunak. Kantari. Aurrez ABOTSA entzungo da.)

ABOTS Jaunak! Andreak! Ez ikaratu.

Itxasoetan ikaragarritzko iraultza sortu da. Urak geiegi berotu dira eta bertako arraiñak ezin bizita igesi datoz. Arrain gaiztoak agertu dira, txarta-txartaka, irakiten lez. Eta arrain txikiak eta txikiak ez diranak be igesi egin dabe, al izan daben moduan, aitzartetatik, eta emen datoz, ur epelagoetara joan nairik, danak tatarrez.

Ez iñor bildurtu. Berbetan ez dakie baiña bai kantaten. Eta urik barik bizi ezin diran lez, ariñeketa baten igaroko dira. Alaz eta euren ezaugarriak emongo dautsuez, urrengoan baketan laga dagizuezan itxasoetan.)

ARRAIÑAK *(Agertu ala, kantari. Itzak erakusten dabe zelan abestu.)*

Ni naz LANPERNA eta
ni naz LAPA zarra,
bai ta ni TRAMANA edo
batzuntzat MUXARRA.
Ni barriz AKULIA,
au ITARGI arraiña,
itxasotik igeska
danok arrastaka.

TRAMANA da zatarra,
plakatxa MUXARRA,
zu barriz LAPA zarra
zapal ta igarra.
ITARGI arraiñari
ez iñok ziririk,
bestela AKULIAK
pikoka atzetik.

*(Uu-uuka joaten asten dira, aurrez salto batzuk egin ondoren. Bidean
ITARGI arraiñak bere jantzia kendu eta UNAI'ri.)*

—Zer da Unai? Gure entsaiua atsegin? Urrengoan obeto, zeu zuzendari
zareala. Baiña zer daukazu izterretik bera? Arraiñentzako
janaria?

(OIALA bixkor)

RESUMEN DE LA OBRA EN ESPAÑOL

Obra de tema infantil dividida en dos actos y que aparecen en ella ocho personajes, cuatro chicas: Ande, Lore, Toda, Garo y cuatro chicos: Ibon, Manu, Peru y Unai, acompañados de algún otro personaje.

A través de las escenas del primer acto se ve la vida de esta pandilla que se reúne para divertirse relatando cuentos en una llanura al lado de una ermita. Comienzan con una adivinanza, la de Peru, separándose el grupo de las chicas para divertirse por su cuenta, y continuando ellos con el relato de Manu, el chiste de Ibon y la actuación del cuento de Peru, siendo sorprendidos por el retorno de sus amigas. Decidiendo hacer teatro todos juntos, escenifican una procesión recitando letanías, siendo interrumpidos por la aparición de un perro. Por echar a correr y caerse Unai vuelve herido y es curado por los demás y transportado mientras cantan la Salve que había sido anunciada por las campanas.

En el segundo acto, las escenas se desarrollan en una playa de la costa donde, entre rocas, hay una cueva llamada "la de la Virgen María". Habiéndose juntado todos menos Ibon, juegan con el eco que se produce al gritar los nombres desde fuera, haciendo creer a Unai que la cueva está habitada. Al arrojar Ande contra las rocas un viejo caparazón de lapa surge una misteriosa voz que, por dicha acción, les castiga a convertirse en diversos animales marinos y les obliga a entrar en la cueva. Así lo hacen todos menos Unai que por manifestar su miedo le es prohibida la entrada, por lo que se queda solo hasta la llegada de Ibon, que, conocedor del lugar, le explica que con la bajada de la marea saldrán con el viento. La voz anuncia la transformación del mar, y cada especie, cantando, hace su presentación ante Unai. Al finalizar la canción se quitan los disfraces ante su desconcierto, poniendo así fin a su juego y a la obra.

SYNOPSIS OF THE PLAY IN ENGLISH

A play for youngsters divided in two acts in which eight characters take part, four girls: Ande, Lore, Toda, Garo and four boys: Ibon, Manu, Peru and Unai, along with some other minor characters.

Through the scenes of the first act we see the life of this gang of children who amuse themselves telling stories in the countryside, near a chappel. They start with a riddle told by Peru—deciding the girls at this point to leave the boys and go their own way—continuing with Manu's tale and Ibon's joke. They are going to stage Peru's story when the girls return and they all decide to take part in it. They are staging a procession and reciting letanies when a dog comes in causing, as a result, Unai's fall and his having to be cured and carried away, while they sing a Salve which has just been announced by the chapel's bells.

In the second act, the scenes develop on a beach, among rocks, where there is a grotto called "The Virgin Mari's". Being all but Ibon gathered there, they play with the echo produced by the shouting of names from the outside, making believe Unai that the cave is inhabited.

As a result of Ande's throwing of an old limpet's shell against the rocks, arises a mysterious voice, which punishes them for it and converts them into different sort of molluscs, while forcing them to go inside the cave. They all do so, but Unai, who for having given voice to his fears his friends do not allow him to go in, so that he is left alone until Ibon crops in, and knowing the place, he explains that with the tide's withdrawal they will all come out with the wind. The mysterious voice announces the transformation of the sea, and each species singing, make its introduction to Unai. When the song ends they all remove their disguises to Unai's bewilderment, putting an end to the game and the play.

70 ANIZERTI

**COMENTARIOS
SOBRE LOS FESTIVALES DE
SITGES
Y
VALLADOLID**

SITGES 83. Teatro experimentalala

"ANTZERTI" taldearen "Arlekino"-ren aipagarrena egitetik hasten da artikulua eta euskal teatroa egiteko, atzerritarra izan arren euskaraz gutxienez izatea eskatzen du A. Sastrek.

Aipamen berezia merezi izan dute *Nederlands Toneel Gent-en* "Hamlet"etik eta japoniarrek "Butoh" modalitatez eskainitako ikuskariek.

Luis Seoane galiziar taldearen "Edípo Rey" ere gogoangarria izan zen, zenbait muga gorabehera.

Baina, Sastrentzat, Festibaleko gauzarik azpimarkagarriena Albert Vidalen "Parque Antropológico" izan zen, "zero graduaren" teoriarako ekarpen gisa.

Azkenik, eskerrak ematen dizkio Ricard Salvat, Sitges 83-ren zuzendariari, eskaini dituen 23 ikuskariengatik eta "La Cubana" taldeak sortu zuen kale-giro bizia gogoraraziz.

n

a

m

TEATRO EXPERIMENTAL EN SITGES 83

Los amigos de "Antzerti" me piden una breve información sobre lo que ha sido —ahora suele decirse "lo que ha dado de sí"— el Festival de Sitges en su celebración de 1983. Aquí va la cosa.

Varios de los espectáculos han sido muy notables, y entre ellos no me olvido del "Arlequín" que ha presentado el grupo de "Antzerti": muy digna representación que fue generalmente estimada, y a la que podría reprochársele el no darse en ella ningún hecho diferencial con relación a cualquier otro grupo procedente del área castellana. <<Quién, si no lo supiera, hubiera dicho que estábamos ante un grupo vasco? Nadie, evidentemente. Valoro mucho los hechos "diferenciales" en el terreno de la cultura, frente a la homogeneización de las culturas dependientes, como para no señalar a nuestros amigos la conveniencia de plantearse como primordial la práctica de, por lo menos, un teatro euskaldún. Obras extranjeras, <<por qué no? Desde luego. Pero por lo menos trabajadas en euskara. Por seguir citando la presencia vasca en el Festival, no podemos sino deplorar una lamentable representación de la "Salomé" de Oscar Wilde, por "El Lebrél Blanco". Mientras lo veía, me hubiera gustado estar en otra parte.

Dejo para el final lo que me ha parecido sobresaliente, y paso ahora a reseñar algunos de los, en mi opinión, mejores espectáculos. Entre ellos considero el "Hamlet" de la compañía flamenca "Nederlands Toneel Gent", sobre texto de Hugo Klaus. Tiene gracia y cierto poder desmitificador. Esta misma compañía ganó el premio del año pasado en este Festival con su excepcional "Lisístrata", en puesta en escena de Stavros Doufexis.

También fueron de gran interés las dos funciones japonesas: experiencias sobre la modalidad llamada "Butoh": una forma de expresión teatral que toma prestados elementos de las distintas tradiciones del teatro japonés y que busca comunicarse con expresiones occidentales, si bien lo que a veces se produce es una mixtura un tanto frívola, como en "El lago del cisne", espectáculo de "flamenco-butoh", que contiene además una habanera y elementos italianos y franceses. Está bien hacer cocktails y collages arbitrarios; pero también es bueno plantearse mejor estos problemas; y al decir mejor quiero decir más allá de los planteamientos que puede hacerse un turista. (Un ejemplo de este mal planteamiento lo tuvimos cuando uno de nuestros compañeros del jurado, en conversaciones particulares, asociaba el decorado de la "Salomé" navarra a Gaudí). Cualquier cosa se puede asociar cuando no se sabe nada de los elementos en juego y de sus contextos culturales: a esto llamo yo visión turística de las cosas. "El jardín" (Niwa), espectáculo de "danza butoh", por la compañía (mínima compañía: dos danzantes) de Muteki-Sah me pareció mucho más convincente.

El "Edipo Rey", por la compañía gallega "Luis Seoane", escrita y dirigida por Manuel Lourenzo tuvo para mí un impacto en el hecho mismo de su anacronismo "austríaco" y español. Fue un espectáculo que promovía reflexiones que, en otras representaciones, mostrencas, indiferenciadas, no se producen. De ahí mi aplauso, aunque no, en verdad, entusiasta, para ser absolutamente sincero. La escucha de la hermosa lengua gallega figura entre los datos de mi opinión favorable para este "Edipo".

Llegamos, en fin, a lo mejor, para mí, de esta edición del Festival: lo verdaderamente experimental que en ella se ha realizado; y ello ha sido al margen de los locales convencionales en que se ha dado la mayor parte de los espectáculos. Puedo expresar la alegría de que hayan sido recogidas en el premio de este año las posiciones por el teatro experimental que uno mantiene aunque la mayoría de las veces estas posiciones sean ignoradas e incluso desdeñadas. Me refiero a que se haya destacado como lo más importante entre lo acaecido en el Sitges de 1983, la experiencia de Albert Vidal con su "Parque Antropológico", en la calle, y también **y cómo** los espectáculos ofrecidos durante los días del Festival por el grupo "La cubana", de Sitges, la ciudad anfitriona, los cuales se desarrollaron también en la calle... **que es donde estamos los que no estamos en ninguna parte.**

Como esto no es sino una nota informativa, os diré tan sólo que lo que hizo Albert Vidal fue exhibirse durante cuarenta horas en una zona acotada, al modo de los parques zoológicos, en la cual hizo todo lo que **se hace** durante un período de estas dimensiones: vivir, si a tal cosa se le puede llamar

vivir desde un punto de vista **humano**. Nuestro hombre almorzó, fumó —a veces los cigarrillos que le arrojaba el público, a modo de los cacahuets que se arrojan a los monos en los parques zoológicos—, trabajó en su máquina de escribir, escuchó la radio, vio la televisión: toda una basura de vida según mi opinión y la de muchas otras personas que no tragan fácilmente lo que se nos presenta como un modelo de vida aceptable. La experiencia fue excelente. Nuestro Albert Vidal fue visitado —"No molestar al ejemplar: homo urbanus", rezaban los carteles— por infinidad de personas durante las cuarenta horas de su exhibición. Dado que se trata de un gran mimo, no puedo por menos de elogiar muy efusivamente su aportación a la teoría de un "grado cero" de la expresión teatral que vengo preconizando desde hace algún tiempo como punto de partida para una recuperación del teatro que lo rescate de su reducción a una expresión de saltimbanquis que es una pena de tantas como estamos sufriendo en los últimos años.

La otra gran cosa de Sitges 83 —a cuyo director Ricard Salvat no es posible sino felicitarlo por la permanencia de esta muestra, que este año ha presentado creo que veintitrés espectáculos, muchos de ellos muy notables y dignos, al menos como prueba de lo que está pasando en el teatro—, ha sido la presencia en las calles del grupo "La Cubana": un derroche de imaginación inteligente (que no de estúpida fantasía). Entre lo que han hecho, que es mucho, no es posible olvidar algo que es, efectivamente, inolvidable: su espectáculo de "Autómatas". Como se sabe, los autómatas son ingenios mecánicos que han tratado siempre de imitar los movimientos y los comportamientos humanos. Pues bien, en este caso, se trata de unos seres realmente vivos, los actores, que imitan los movimientos mecánicos de aquellos autómatas mecánicos que imitan, a su vez, los movimientos humanos. Esto es extraordinario, y viéndolos no es posible no aterrorizarnos con el espectáculo siniestro de nuestros propios automatismos en la vida de todos nuestros días, en la cual a veces cometemos la imprudencia de considerarnos libres, libres, libres, cuando no hacemos sino reproducir, con más o menos matices, movimientos previamente programados.

ALFONSO SASTRE

V Nazioarteko Teatro-Mostra Valladoliden

Unibertsitatearen kirol instalazioetan ospatu da hamabi egunez V. mostra hau. Guztira hogeitamarren bat antzeppen eskaini dira eta 15.000 ikusle izan dira, eta 13 estreinu eta 9 herrialde desberdinetako 16 talderen lana dastatu ahal izan da.

Besteak beste, Marseilleko *Théâtre Nationale* "La criée" eta "Hiru Mosketariak" eskaini du; *Teatar LT.D.-ék* "Hamlet" Stoppard-Boureken bertsioan, Alemaniak Keermalkeren "Anne Teresa"; *El-Hakawati* palestinarrak "Ali, el Galileo".

Bestalde, aipamen berezia merezi dute *Cardiff Laboratory Theatre*, *Teatro Potlach* eta *Piccolo Teatro di Pontederak* ere, eta itxaropenezko etorkizuna izan lezakete *Teloncillo* eta *Teatro Abierto* espaniar taldeek ere.

Oro har, Monstrak maila on bat lortu zuen eta Valladolidetik bere kultur-agerpen sendoenetako bat galduko luke 1984.ean seigarrena antolatzeko modurik izango ez balu, J. Gonzalezek, beronen sortzaile eta zuzendariak iradokitzen duenez.

LA 5.ª MUESTRA INTERNACIONAL DE TEATRO DE VALLADOLID

Durante 12 días, Valladolid se ha convertido en un inmenso teatro. La Muestra Internacional de Teatro llegaba a su 5ª edición. Una Muestra que año tras año va profundizando en una dirección concreta: mostrar durante unos días las distintas tendencias, opciones y formas que en la actualidad el teatro tiene para manifestarse y todo ello para recuperar el teatro como goce colectivo.

Gracias a los cuarenta años de paz que hemos vivido, Valladolid igual que otras ciudades del Estado, no dispone de teatros municipales y estatales. Por otra parte, la empresa privada tenía serios compromisos con "su" teatro. De esta forma, los vallisoletanos podíamos contemplar, una vez más (y eran doce), "Enseñar a un sinvergüenza", o contemplar que la pareja de "Sé infiel y no mires con quién", estaba cada año más graciosa en sus papeles que, (desde hace más de diez) podemos encontrar. Asimismo, mostraban la viveza, la creatividad del teatro llamado comercial.

Ante todo esto ¿qué hacer?

Siempre sale la chispa y la decisión de crear el propio espacio de la Muestra. Cedido por la Universidad de Valladolid, se pudo contar con las instalaciones deportivas de la calle Ruiz Hernández, situadas en pleno centro de la ciudad. Con cierto grado de imaginación, convertimos un frontón en un teatro "a la italiana", con capacidad para 800 personas; una cancha de balonmano en un teatro con escenario central, para 350 personas; otra cancha de baloncesto en un lugar donde se celebraban los encuentros con los grupos participantes, el seminario del Piccolo Teatro di Pontedera, o la sección "Música y poesía en una noche de Teatro" en la que, todos los días a medianoche al final de las representaciones, jóvenes músicos de la Orquesta Ciudad de Valladolid, combinaban con los recitales-representaciones de poesía que ofrecía el Teatro Corsario de Valladolid. Y todo alrededor de una mesa camilla y una copa. La calle Ruiz Hernández quedaba cerrada al tráfico. En la sala de Exposiciones Alonso Berruguete, de esa misma calle, el público podía contemplar unas exposiciones de fotografías de LUCA GAVAGNA sobre el teatro de calle en Europa, y la exposición de carteles de teatro

alemán. A pocos metros, un joven pintor leonés CACHAFEIRO, presentaba su primera exposición de pintura, pintura interesada por el tiempo en que vivimos e investigadora del mismo. A pocos metros más, otro escenario, situado en la Plaza de la Universidad, presentaba montajes infantiles con grupos locales. Y por toda la ciudad, grupos de calle provocaban al personal, transformando la realidad cotidiana y humanizando la vida.

Pero, *¡qué* pasaba en lo que antes denominábamos espacio de la Muestra, en esos espacios que llamamos Sala A, B y C? Pues, sencillamente, que a lo largo de más de una treintena de representaciones, con cerca de 15.000 espectadores, pudimos ver 13 estrenos en España, de 16 grupos que venían de 9 países distintos. Grupos de una gran calidad, y en su gran mayoría, por primera vez en nuestro país.

Theatre National de Marseille "La Criée" (Francia); Teatar I.T.D., (Yugoslavia); Teloncillo, (Valladolid); Susanne Linke, (RFA); Anne Teresa de Keermaeker, (Bélgica); El-Hakawati, (Palestina); Teatro Antroido, (Galicia), presentaban sus trabajos en la Sala A (escena italiana). El teatro Potlach, (Italia); Teatro Abierto, (Valladolid); Cardiff Laboratory Theatre, (Gran Bretaña) y Piccolo Teatro di Pontedera (Italia), con sus espectáculos en la escena central, completaban el programa de actuación de la Muestra. Por no extendernos excesivamente en esta crónica, vamos a centrarnos en grupos representativos de formas distintas de hacer teatro, presentes en la presente edición de la Muestra.

D'ARTAGNAN Y LOS TRES MOSQUETEROS

El Théâtre National de Marseille "Le Criée", presentaba "Los Tres Mosqueteros" de Dumas y con dirección de Marcel Marechal. "Los Tres Mosqueteros", es ante todo, una historia contada con soltura escénica, con un sorprendente ritmo, con mucho de farsa y de relato épico, con toda la vistosidad para hacer más eficaz el juego, el desarrollo de la ironía y la caricatura. Marechal, como diría en su crítica en el periódico local, Emilio Salcedo, "no han hecho más que seguir el proceso de mitificación de un personaje real, Charles de Batz, ofreciendo ante todo, una lección magistral de profesionalidad". Francois Dunoyer, el D'Artagnan de la historia, realiza un trabajo excepcional, siendo un animador de todo el montaje. El enlace de escenas, los cambios de decorados, todo es un pretexto para la utilización de recursos musicales, incluyendo hasta la sintonía de Eurovisión, hacen de todo el espectáculo un producto rico.

PIO BAROJA Y SHAKESPEARE

Dicen que Pío Baroja, en un tiempo en que ejercía la crítica teatral en los años 20, comentaba que a él "Hamlet" le parecía bien hasta representada en camiseta, ya que para D. Pío, el valor de la palabra de Shakespeare estaba por encima de los gestos. El Teatro I.T.D., dirigido por ZLATCO BOUREK, y que venía por primera y única vez a nuestro país, ha realizado un acercamiento al gran mito teatral, lleno de imaginación creadora. Utilizando las marionetas, realizadas por MUNITICK, que se apoya sobre las piernas del actor, nos presenta este bello espectáculo. Un teatro dirigido al mundo más reciente y a la dramaturgia, que busca un nuevo lenguaje teatral. Las piernas del actor son las mismas que las de la marioneta. El actor sentado en uná pequeña silla sobre ruedas se mueve y provoca en el espectador la duda de lo que está viendo; no sabiendo donde termina la marioneta en muchos momentos. El Teatar I.T.D., ha presentado, frecuentemente, sus realizaciones fuera de su país y, asimismo, sus puertas siempre han estado abiertas para los teatros y artistas conocidos del mundo entero. Obtuvieron gran éxito con ocasión de su visita al Teatro La Mama de Nueva York, en el Festival Internacional de Teatro de Caracas. Aquí, en Valladolid, con este Shakespeare, en la versión de Stoppard y Bourek de 45 minutos de duración, repitieron el éxito.

SUSANNE LINKE Y LA DE KEERMAEKER, AL FONDO PINA BAUSCH

Quizás, para muchos de nosotros, uno de los platos fuertes de la Muestra, eran los dos espectáculos de danza. La presente edición tenía en su programa dos de los más interesantes espectáculos de danza que se realizan hoy en Europa.

Susanne Linke, es una de las más brillantes representantes del neoexpresionismo alemán. Conectado con el movimiento expresionista de los años 20 y 30, esta corriente actual se inspira, también, en la realidad social, para transponer los problemas del ser humano al escenario, gracias a un simbolismo mítico y teatral. La Linke, se formó en el estudio de Mary Wigman, en Berlín, donde tuvo ocasión de trabajar con Dore Hoyer. Más tarde trabaja en el Folkwang Tanzstudio, bajo la dirección de Pina Bausch. En la actualidad y desde 1975, después de obtener multitud de premios, dirigió el Folkwang Tanzstudio, combinando sus producciones coreográficas para la compañía con las puestas en escena para otras compañías.

Su espectáculo no es ballet, sino más bien la fórmula de expresión dramática de un cuerpo que, en vez de envolverse en la música, de Fauré, de Walter Haupt, de Schubert o de Tchaickowski, formando parte de toda la línea armónica, recibe la música, a veces, como una carga dramática, otras, se entrega, pero sigue estando presente la fuerza de expresión corporal, como elemento dramático de la puesta en escena, logrando una gran belleza y sencillez. Susanne Linke, hace posibles coreografías de temas que parecerían, en principio, imbañables, exaltando los primores de lo vulgar, el descubrimiento plástico de la soledad en el rincón, que los místicos llamaban "retrete". Sorprendente, también, el espectáculo de Anne Teresa de KEERMAEKÉR. Sorprendente, por la originalidad y calidad del trabajo de esta jovencísima coreógrafa belga de 23 años, con aspecto punk. Su espectáculo FASÉ, funciona sobre un procedimiento de desfase de secuencias, de gestos, en el espacio y en el tiempo, encontrando una fluidez bien alejada de tensiones y del arte representativo. La increíble sincronización de las dos bailarinas —Anne Teresa de Keermaeker y Michele Anne de Mey—, deja al espectador asombrado. La tentación del gesto puro, despojado de toda puesta en escena imaginado, para desempeñar mejor el sentido intrínseco. Estos gestos fuerzan al espectador a salir de la realidad, en un sentimiento de despersonalización, en la búsqueda de un movimiento que se realiza de forma matemática y representativa, pero que juega a la repetición para suscitar ese sentimiento.

Anne Teresa de Keermaeker, ha inventado un idioma de danza nuevo y personal, que se consagra como una de las realidades más importantes de la danza-teatro actual. Algunos ven en ella y en Pina Bausch (a quién Anne Teresa admira) ciertas similitudes, como la valoración del gesto cotidiano, de la repetición de ese gesto. Sin embargo, la bailarina belga limitó su terreno a lo extrínsecamente bailable, a la danza, y por el momento utiliza del teatro muy pocos elementos.

EL TEATRO COMO ARMA

La presencia del grupo palestino EL-HAKAWATI, despertó un vivo interés. En todos está presente la terrible situación que padece el pueblo palestino, con una tierra invadida por gentes y tropas extranjeras y empañada en una lucha desesperada, sin nada que perder y continuamente desplazados por el ejército israelí. Todos nos hacíamos la pregunta de cómo en Palestina podía existir un teatro. Y vimos un teatro comprometido con su realidad social y política. Eso sí, un teatro pobre en todos los aspectos. Un teatro naif, sin imaginación, sin recursos, sin experiencia y con utilización de formas

occidentales para denunciar la invasión occidental de su cultura. "Alí el Galileo", es una historia trágica, torpemente contada, pero a todos quedó clara la situación de este pueblo que lucha por su identidad, por su propia cultura, en estos momentos de presión fascista del gobierno judío.

Y LA ESCENA CENTRAL

Una de las formas teatrales que se asentaba definitivamente en la MUESTRA, era la presentada por distintos grupos en el escenario central. El público sentado en las tres tribunas metálicas, situadas alrededor de un espacio 10x10, podía contemplar ocho espectáculos distintos, que después se quedaron en seis, debido a la prohibición del Gobierno polaco a los componentes de Akademia Ruchu. Queremos destacar, especialmente, el excepcional trabajo de los británicos del CARDIFF LABORATORY THEATRE, con "La Boda", y la de los grupos italianos, TEATRO POTLACH y PICCOLO TEATRO DI PONTEDERA, ambos en este trabajo de investigación, intentan recuperar claramente sus bases técnicas y culturales, en organizar una cultura teatral, que no es empresarial o turística. En medio de todo esto, está la búsqueda de la cultura teatral perdida. Magníficos actores, magnífica escenografía y magníficos directores, Pino di Buduo y Roberto Bocci, los dos con poco más de una treintena de años y que desde sus respectivos puntos de trabajo realizan, además de productos de alta calidad teatral, un proceso de dinamización intelectual y cultural del Teatro italiano. Tanto el SOGNI DI MARINDI, de Brecht, como "Un po' per non morire" o "II Giardino" de Chejov, muestran la seriedad de los planteamientos teatrales y la viveza del joven teatro italiano.

Y EN EL 84 *QUE?

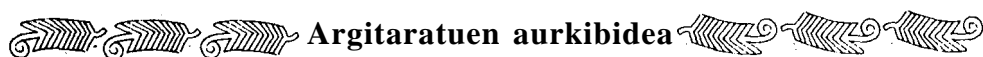
No quiero olvidarme, tampoco, del resto de los grupos participantes, como Teatro Antroido y su "Percival", o de los grupos vallisoletanos TELONCILLO y el naciente y prometedor TEATRO ABIERTO. Todos ellos nos dieron muestra de que el teatro en nuestro país empieza, otra vez, a encontrarse en un interesante momento, después de muchos años de "delicada situación transicional", que para muchos ha sido de desaparición. Teloncillo, presentó el estreno de "La Gonditud", basado en la obra "El Gancho", de BROSSA. Con este pequeño texto y utilizando elementos escénicos como fluorescentes, videos, plásticos, etc, en una línea que algunos llamarían "vanguardista". Teloncillo muestra claramente su evolución, su estudio e investigación, con unas ganas sorprendentes de ir mucho más allá

de una simple acción teatral. La puerta está abierta. EL TEATRO ABIERTO, está formado por antiguos alumnos de la Escuela de Teatro, dirigidos por Ernesto Calvo, hombre fundamental en el Teatro vallisoletano, su magnífica versión del "Retablillo de Don Cristóbal", es de una delicadeza e ingenuidad poética excepcionales, en la que la danza, la máscara y su sencillez y bella escenografía, muestran un trabajo serio y prometedor. Paralelamente a estas representaciones, se desarrollaban los Seminarios y Talleres, con el Piccolo Teatro di Pontedera o con el Teatro Potlach, o con Fausto Pluchinotta y "Sus raíces del teatro". También, la jornada sobre "Literatura y Teatro", en las que participaron Alfonso Sastre, Fermín Cabal, Fernando Herrero, José Monleón, Juan Serraller, Ricard Salvat, José Carlos Plaza, Juan Antonio Quintana, Julio García Verdugo (y su Avispa madrileña) y Emilio Salcedo que coordinó y moderó estas jornadas. También, estaba presente el homenaje a Francisco Alvaro, creador de "El Espectador y la crítica", que ahora llegaba a su 25.ª edición.

Pero en la mente de todos estaba una idea fija, *iqué* pasaría con la Muestra en 1984? Ahora, después de varios años, había conseguido una calidad y una línea clara e importante, a pesar de multitud de problemas. Una Muestra que el año pasado se situaba como la manifestación cultural más importante de la ciudad, y todo con una mínima organización. <Qué pasaría en 1984? Ojalá ORWELL no tenga razón, a pesar de las últimas noticias que corren por la ciudad.

Juan González-Posada Martínez, Creador y Director de la Muestra Internacional de Teatro de Valladolid hasta la presente edición y recientemente nombrado Director General de Promoción Cultural del Gobierno de Castilla y León.

ANTZERCI

1932

Alea

1	<u>ATERAKO GERA</u>	Ekitaldi bakarra.....	Toribio Altzaga
2-3	<u>LAÑOTAIIZAR</u>	Ipui antzezagarría.....	Xabier Lizardi
	<u>MAYA</u>	Ballet agerraldia.....	L. Ayanbe
	<u>GUZIK GAXO</u>	Gazteleratik itzulia.....	X
4	<u>MATEO TXISTU</u>	Ekitaldi bakarra.....	L. Ayanbe
5-6	<u>BI AIZPAK</u>	Bi ekitalditan.....	Xabier Lizardi
7	<u>PATXIKO TA</u> <u>MARTINTXO</u>	Ume elkarrizketa.....	J. L. Nazabal
	<u>ZENBATEAN SAGARRAK</u>	Itzulia.....	J. L. Nazabal
	<u>EUSKAL-ZANTZAK</u>	Abestiak	Petri Orkaiztegi
	<u>ARANTZA</u>	Bi ekitalditan.....	Panteska Arostegi
10	<u>ZANPANTZAR</u>	Irri jostailua	Toribio Altzaga
11-12	<u>SEASKA-ABESTIA</u>	Bi ekitaldi.....	Isaka L. Mendizabal

1933

13	<u>GOIMAITASUNA</u>	Emakumeentzat.....	Kardaberaz'koak
14-15	<u>EGIAZKO ARGIA</u>	Lau ekitaldi.....	Pierres Ithurralde
16	<u>USTEGABEKO POZA</u>	Ekitaldi bakarra.....	Ander Amonarriz
17-18	<u>IPARRAGIRRE</u>	Bi ekitaldi eta azken zati..	Andoni Labayen
19	<u>POXPOLIN GOÏA</u>	Itzulpena.....	J. Markiegi
20-21	<u>ANTIGONE</u>	Ekitaldi bakarra.....	Jokin Zaitegi
22	<u>ESKALEAK</u>	Itzulp. Ekitaldi bakarra..	X
23-24	<u>URTEURENA</u>	Bakarrizketa.....	Andoni Arotzena
	<u>TXOKOLO, TXEÏ</u> <u>TRATALARI</u>	Bakarrizketa.....	Karraskedo Olarra

1934

25	<u>ETXE-ALDEKETA</u>	Ekitaldi bakarra.....	Karraskedo Olarra
26	<u>ITUÏAN</u>	Emakumeentzat, 2 ekita..	Ander Amonarriz
27	<u>ARALAR MENDIAN</u>	Ekitaldi bakarra.....	Pernanda Urkia
28-30	<u>OSABA</u>	3 ekitalditan.....	Toribio Altzaga
31	<u>BEÏEZI</u>	Ekitaldi batean, frantzieta.	A. Labayen
	<u>IRI-ITZALDIA</u>	Frantzeratik.....	A. Labayen
	<u>NESKAMEAREN MARMAÏ</u>	Bakarrizketa.....	Ander Arzelus
32-33	<u>MIRENTXU</u>	Guridik ereskindua.....	Joseba Zubimendi
34-35	<u>GOGO-OÑAZEAK</u>	Iru Ekitaldi.....	Tene Mujika

1935

37	MOX, MISS, XAPI.....	Ekitaldi bakarra.....	Andoni Arotzena
	BALUJAN.....	Bakarrizketa.....	Andoni Arotzena
38-39	ERIOZ-BIDE.....	Doitxeratik aterea.....	A.V.A.S.C.'ko batek
40	GAI DAGOENAREN INDARA.....	Ekitaldi bakarra.....	Abelino Barriola
41-42	EUN DUKAT :.....	Bi ekitalditan.....	Lekuona anaiak
43	GIZON BIZARPEITUTI, EMAZTE BIZARTSUTI.....	Jostirudia, bi ekitalditan..	Andoni Labayen
44-45	ELEIZAKO ARDAZLEA.....	Bi ekitaldi eta azken zatia	Juan Gorostidi
46	GABON.....	Atal bakarra.....	Tene Mujika
	BIOTZ ONEKO NESKATILLA.....	Umeentzat.....	Ander Amonarriz
47-48	GARO-USAIA.....	Iru Ekitalditan.....	Karraskedo Olarra

1936

49	ANTZERTI YAYAN IZAN NAZ.....	Bakarrizketa.....	Eusebio Urkiaga
	ZANKO ETA PAXKO.....	Elkarrizketa.....	Andoni Arotzena
50-51	SEME ONDATZAILLEA.....	Lau ekitalditan.....	Peli Markiegi
52	SENAR BAT NEURIRA.....	Frantzeratik artutako iri antzerkikia.....	Fausta Leunda
53-54	IRUNXF.MF.....	Iru ekitalditan.....	Andoni Labayen

Eusko Jaurlaritza
Kultura Saila

ANTZERTI

c/ Andía. 13-3.º
SAN SEBASTIAN

1982

55 GOI ARGEL.....Iru ekitalditan.....Abelino Barriola

1983

56 ASKATASUN GARRATZA Lau ekitalditan.....Estanislao Urruzola
("UXOLA")

57 ARLEKINO, BI NAGUSIREN
SERBITZARI.....Iru ekitalditan.....Carlo Goldoni

58 MARKESA'REN ALABA.....Iru ekitalditan.....Joxeba Olaizola

59 EZKONDU EZIN ZITEKEN
MUTILLA.....Bi ekitaldian.....Xabier Lizardi

60 TXOTXONGILLO.....Bost ipuin.....Enkarni Génua eta
Manolo Gómez

61 TROIAKÓ EMAKUMEAK Amazazpi agerraldian.....Euripides

62 MENDI TA ITXASO.....Bi ekitalditan.....Augustin Zubikarai

ANTZERTI *berezia*

Aldizkariaren harpidetza (4 ale urtean)

Suscripción de la revista (4 núms. al año)

Espainia Estadua
Estado Español

1.200 pts.

Europa eta Amerika
Europa y América

1.500 pts.

ANTZERTI eta

Aldizkariaren harpidetza (12 ale urtean)

ANTZERTI *berezia*

Suscripción de las revistas (12 núms. al año)

Espainia Estadua
Estado Español

2.500 pts.

Europa eta Amerika
Europa y América

3.000 pt..

Izen-deiturak / Nombre y apellidos

Zuzenbidea / Dirección.....

Hiria / Ciudad

Probintzia / Provincia

Nazioa / Nación

Ordainketa era / Forma de pago:

- Korreozdira / Giro Postal
- Errenboltoz / Reembolso
- Kontu Korrontez / Cuenta corriente

Bankua edo Aurrezki Kutxa

Banco o Caja de Ahorros:

Sukurtsala:

Sucursal:

Zenbakia k/k:

Número c/c: